

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

ISSN 1330 - 500X
PRINTED IN CROATIA
0 3 7 0 9

9 1771330 5000003

PIONIRSKA BOJNA INŽENJERIJSKE PUKOVNIJE HKoV-a

Robot tEODor

FRANCUSKI NUKLEARNI ARSENAL ZA STRATEŠKO ODVRAĆANJE

Pripadnici OSRH u mirovnim misijama i operacijama

Hrabošću, znanjem i sposobnostima za mir diljem svijeta

Bilateralna suradnja - Slovenija
KORAK PREMA JOŠ USPJEŠNIJOJ SURADNJI

RATOVANJE U PLANINAMA

JACKAL STONE

RUJAN 2009.

8

Korak prema još uspješnijoj suradnji

Bio je to posjet kolegama, razmjena međusobnih iskustava, prilika za nova saznanja, ali i korak prema još uspješnijoj budućoj suradnji. Iako imamo mnogo zajedničkog, razmjena informacija iz struke korisna je i zbog toga što je Slovenija već nekoliko godina članica NATO-a te je na području odnosa s javnošću već usvojila niz vojnih pravila nužnih za učinkovitije djelovanje

IO

Robot tEODor

Riječ je o postrojbi koja je prije deset godina ustrojena sa zadaćom razminiranja preostalih minski sumnjivih prostora unutar vojnih objekata i to humanitarnim razminiranjem. Vrlo brzo Bojna je počela provoditi i EOD aktivnosti, odnosno uklanjanje eksplozivnih sredstava, i to ne samo minsko-eksplozivnih nego i svih ostalih ubojitih sredstava koji se nađu na području operacija. Nakon toga počelo se s razvijanjem CIED sposobnosti odnosno djelovanja protiv improviziranih eksplozivnih naprava. Upravo je to jedna od zadaća Pionirske bojne, u čijem su sastavu i dva tEODora...

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

Dosad je iz OSRH u misijama i operacijama, uključujući i žene koje su trenutačno tamo, sudjelovalo 47 žena. Od tog broja njih 11 je bilo dvaput, a dvije i tri puta. Pripadnice OS-a su, pokazuju to brojni primjeri, sposobne odraditi profesionalno svaku zadaću, i to kako u zemlji tako i u međunarodnom okruženju

4

MORH I OSRH

VOJNA TEHNIKA

MAGAZIN

- 13 **MEĐUNARODNA VOJNA VJEŽBA**
Hrvatski vojni policajci na NATO-ovo vježbi u Češkoj
- 14 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Obilježena deveta obljetnica BSD-a
- 15 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Dansko izaslanstvo u Središnjici za upravljanje osobljem
- 16 **RADNA SKUPINA ZA TRANZICIJU VOJNOG OSOBLJA**
Karijerna tranzicija
- 17 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Primopredaja dužnosti u SzOiDL-u
- 18 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 22 **VOJNA TEHNIKA**
Francuski nuklearni arsenal za strateško odvraćanje (II. dio)
- 26 **GLOBALNA SIGURNOST**
Ekološke posljedice ograničenog nuklearnog sukoba
- 27 **ZRAKOPLOVSTVO**
Bombarderi jučer, danas i (možda) sutra! (I. dio)
- 28 **MORNARICA**
Brodski topovi
- 29 **VOJNA POVIJEST**
Njemačke napadne podmornice klase UB
- 30 **PODLISTAK**
Marmontov rat u Dalmaciji (III. dio)
- 32 **DOMOVINSKI RAT**
"Službena zabilješka" o postavljanju barikada 17. kolovoza 1990.
- 33 **DUHOVNOST**
Nije lako biti Isusov učenik
- 35 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Tenk T-34

Leida PARLOV

Dosad je iz OSRH u misijama i operacijama, uključujući i žene koje su trenutačno tamo, sudjelovalo 47 žena. Od tog broja njih 11 je bilo dvaput, a dvije i tri puta. Priпадnice OS-a su, pokazuju to brojni primjeri, sposobne odraditi profesionalno svaku zadaću, i to kako u zemlji tako i u međunarodnom okruženju

Pukovnica Ana Hajdić međunarodno iskustvo stekla je sudjelujući u operaciji ISAF, u sastavu 5. ISAF HRVCON-a, od veljače do kolovoza 2005. U Afganistanu je radila kao vojni savjetnik zapovjednika kabulske Multinacionalne brigade

Hrabrošću, znanjem i sposobnostima ZA MIR DILJEM SVIJETA

U mirovne misije i operacije u kojima sudjeluje OSRH redovito se upućuju i priпадnice naših Oružanih snaga. Kad je o ženama riječ, do sada ih je, uključujući i one koje su trenutačno u misijama i operacijama, bilo 47. Od tog broja njih 11 je bilo dvaput, a dvije i tri puta. Dosad su, kad je o činovima riječ, u misijama sudjelovale žene s najvišim činom bojnica, a u redovitom sljedećem 14. HRVCON-u koji će se uskoro uputiti u ISAF ima šest žena, među kojima dvije pukovnice, rekla nam je pukovnica Gordana Garašić,

načelnica Odjela za operacije u tijeku ZOS-a. Naime, ZOS kao ustrojbena cjeplina GSOSRH-a zapovijeda svim pripadnicima OSRH tijekom njihova boravka u misijama i operacijama. Svakodnevno s njima kontaktiraju i prate njihov rad.

Četiri godine u Hrvatskoj misiji pri NATO-u

Prije ove dužnosti, **pukovnica Gordana Garašić** bila je pročelnica Kabineta načelnika GSOSRH-a. Međunarodno iskustvo stekla je provevši četiri godine u

Hrvatskoj misiji pri NATO-u u Bruxellesu, gdje je u Vojnom predstavništvu bila vojni savjetnik. Posebno je pratila vojni element Europske unije te je i sama sudjelovala u organizaciji i svim pripremama vezanim uz upućivanje priпадnika OSRH u mirovnu operaciju EU u Čad (EUFOR Tchad/RCA). "Želja mi je bila raditi u jednoj takvoj organizaciji i steći međunarodno iskustvo. To je bio veliki izazov i prilika. Sudjelujete na sastancima gdje predstavljate ne sebe nego svoju državu. Sve što kažete na sastancima

stav je Hrvatske", rekla je pukovnica Garašić o svom radu u Bruxellesu. Imala je područje koje je pratila i dovoljno slobode za kreativni rad. Priprema se i očekuje da sljedeće godine u sastavu 15. HRVCON-a sudjeluje u operaciji ISAF u Afganistanu. Napominje i to kako zainteresiranost žena za sudjelovanje u misijama i operacijama raste te se može očekivati da ih bude još više. Pukovnica Garašić ističe kako se danas u odnosu na vrijeme prije 10 do 15 godina mnogo toga mijenja kad su u pitanju pozicije muškaraca i žena, i to ne samo u Oružanim snagama nego u društvu općenito. Danas je, ističe, razlika između tipično muških i tipično ženskih zanimanja mala, gotovo da i ne postoji. Tome je, napominje, pomoglo i to što je na međunarodnoj razini Vijeće sigurnosti UN-a 2000. godine usvojilo Rezoluciju 1325, na temelju koje su države članice UN-a počele donositi nacionalne programe sa svrhom integracije žena u društvo s posebnim naglaskom na što većoj zastupljenoštci žena u politici, vojsci, policiji, i to ponajprije brojčano, a potom i da žene imaju i veću zastupljenost na vodećim položajima.

No, pukovnica Garašić kao pripadnica OSRH koja iza sebe ima zavidnu karijeru ne želi na prvo mjesto stavljati brojke. Ističe kako svatko na svom radnom mestu može pridonositi koliko zna i može, koliko je spremjan učiti, usavršavati se, biti profesionalan i odraditi svoj posao i zadaču na odgovarajući način. "U Oružanim snagama osnovno je da se zadaće odrađuju na vrijeme, u roku, kvalitetno i profesionalno. To je po mom mišljenju, osnovni kriterij po kojem bi trebalo procjenjivati ljudi i mislim da ne bi uopće trebalo praviti razliku između muškaraca i žena."

A pripadnice OS-a su, pokazuje to i njezin primjer, sposobne odraditi profesionalno svaku zadaču, i to kako u zemlji tako i obavljajući zahtjevne zadaće u međunarodnom okruženju. U misijama rade kao vojni promatrači, stožerne časnice raznih specijalnosti u zapovjedništvima, obavljaju vojnopolicijske, medicinske poslove...

Snimio Davor KIRIN

Pukovnica Gordana Garašić međunarodno iskustvo stekla je provevši četiri godine u Hrvatskoj misiji pri NATO-u u Bruxellesu, gdje je u Vojnom predstavništvu bila vojni savjetnik

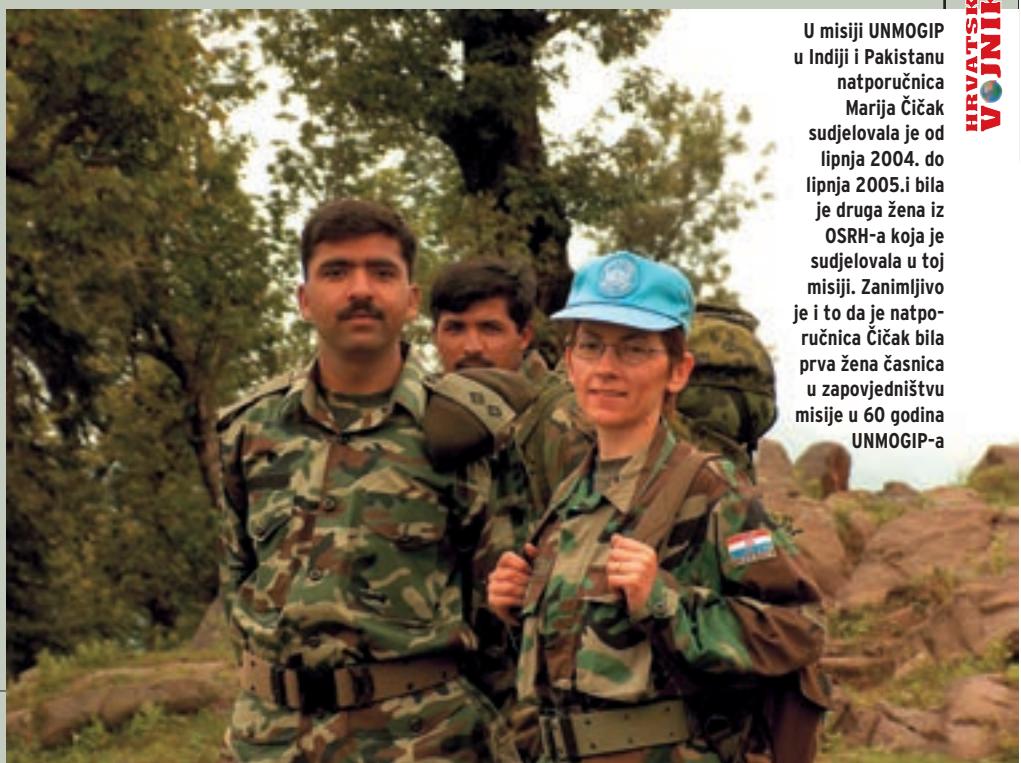
Do sada su tri žene radile kao voditeljice medicinskog tima. Prva od njih, ujedno i voditeljica našeg prvog medicinskog tima koji je u formatu A3 (Albanija, Makedonija, Hrvatska) 2005. upućen u Afganistan, bila je bojnica Vesna Majić, koja odraduje još jedan mandat u ISAF-u. U dva navrata žene su bile i zapovjednice voda Vojne policije, a dvije su bile i vode skupine Vojne policije. Prva pripadnica OSRH-a koja je upućena u misiju

bila je bojnica Marijana Pleša Čadonić, koja je kao vojni promatrač sudjelovala u misiji UNMOGIP.

Priča svake od žena koje su sudjelovale u međunarodnim misijama i operacijama jedinstvena je, autentična i posebna. No, kako je bilo nemoguće sa svima doći u kontakt, razgovarali smo s onima koje su nam trenutačno bile dostupne, pazeci na to da obuhvatimo sve misije i operacije u kojima sudjeluju žene. Koristimo se i ovom prigodom da zahvalimo svim ženama koje su sudjelovale u međunarodnim misijama i operacijama dokazujući time ne samo svoju hrabrost, znanje i sposobnosti nego i da su spremne i sposobne promicati mir diljem svijeta.

Prva žena časnik u zapovjedništvu u 60 godina misije

U misiji UNMOGIP u Indiji i Pakistanu **natporučnica Marija Čičak** sudjelovala je od lipnja 2004. do lipnja 2005. i bila je druga žena iz OSRH-a koja je sudjelovala u toj misiji. Prva četiri mjeseca radila je kao vojni promatrač, a ostatak svog mandata u zapovjedništvu misije kao obavještajna časnica. Zanimljivo je i to da je natporučnica Čičak bila prva žena časnica u zapovjedništvu misije u 60 godina UNMOGIP-a. Jedini razlog zbog kojega se duže predomisljala otici ili ne bila je obitelj, djeca. Odluku nije

U misiji UNMOGIP u Indiji i Pakistanu natporučnica Marija Čičak sudjelovala je od lipnja 2004. do lipnja 2005. i bila je druga žena iz OSRH-a koja je sudjelovala u toj misiji. Zanimljivo je i to da je natporučnica Čičak bila prva žena časnica u zapovjedništvu misije u 60 godina UNMOGIP-a

bilo lako donijeti, propitivala se je li to previše vremena u životu njezine djece... No, kad je odlučila, ni u jednom trenutku nije požalila. "Mislim da je to jedno od mojih najvećih životnih iskustava. Godinu dana živjeti i raditi u sredini kulturnoški, ekonomski i politički potpuno različitoj od vaše nije isto što i otići na odmor u neku drugu zemlju na koji tjedan." U Hrvatskoj vojsci natporučnica Čičak je od 1993., a u misiju bi otisla ponovno. Kad bi mogla birati, bio bi to Libanon ili Golanska visoravan.

Radi u Obučnom središtu za međunarodne vojne operacije kao časnica za međunarodnu vojnu suradnju, tako da joj je i sadašnji posao vezan uz međunarodne aktivnosti.

Na Golanskoj visoravni u prvoj rotaciji

Katarina Stanković je u Oružane snage pristupila 2007. i to u Gardijsku oklopno-mehaniziranu brigadu. Medicinska je sestra, dobro govori engleski i vrlo brzo već 2008. pružila joj se mogućnost da sudjeluje u misiji UNDOF na Golanskoj visoravni, u prvoj rotaciji. Od samog početka želja su joj bile misije iako, priznaje, nije očekivala da će to biti tako brzo. No, jednostavno, kaže kako se, eto, "našla u pravom trenutku na pravom mjestu". Radila je, naime, u satniji koja je bila nositelj misije UNDOF te je ispunjavala sve kriterije za rad u međunarodnoj sredini. Jedina otegotna okolnost ove samohrane majke bila je odvojenost od njezine šestogodišnje Lare. Od sudjelovanja u misiji očekivala je nova profesionalna iskustva što se i ispunilo. "Sudjelovanje u toj misiji neprocjenjiva je vrijednost za mene kao vojnika i kao osobu. Iskustva su mi više nego pozitivna. Ni u jednom trenutku nisam doživjela od bilo koga

neprofesionalno ponašanje." Ističe kako je tijekom sudjelovanja u misiji UNDOF upoznala i Siriju i tamošnji način života. Poslom koji trenutačno radi zadovoljna je i želi ostati u OSRH te i dalje napredovati i ponovno svoje znanje i sposobnosti potvrditi u nekoj drugoj misiji.

Jedina iz OSRH vojni savjetnik zapovjednika kabulske Multinacionalne brigade

Pukovnica Ana Hajdić djelatni je pripadnik OSRH od 1992. i to kao pripadnica 3. gardijske brigade, u kojoj je 11 godina obavljala niz različitih dužnosti, na početku vojne karijere kao vojnik-gardist, a potom i kao časnica.

Međunarodno iskustvo stekla je sudjelujući u operaciji ISAF, u sastavu 5. ISAF HRVCON-a, od veljače do kolovoza 2005. U Afganistanu je radila kao vojni savjetnik zapovjednika kabulske Multinacionalne brigade kojom je u to vrijeme zapovijedao turski general-bojnik. Dosad je jedina pripadnica OSRH koja je u misiji ISAF obnašala tu dužnost. Posao joj je bio zahtjevan, ali zanimljiv i dinamičan. Osim obveza organizacije cjelokupnog rada Ureda zapovjednika, koordiniranja svih aktivnosti i sastanaka zapovjednika brigade, jedna od zadaća koje je obavljala bio je odlazak na sastanke s lokalnim zapovjednicima, kao i obilasci različitih CIMIC projekata. Iako je postojala mogućnost da je kao ženu ne prime u prostorije za sastanke zbog svjetonazora lokalnih zapovjednika, to joj se nikad nije dogodilo. Koordinirala je i rad s lokalnim prevoditeljima te je i sama od njih

učila dari, jedan od četiri lokalna jezika. Poznavanje jezika joj je, ističe, pomagalo da je lokalno stanovništvo bolje prihvati. Sudjelovanje u misiji ISAF za nju je bio izazov i potvrda da može uspješno raditi u multinacionalnom okruženju. "Bila mi je čast i zadovoljstvo sudjelovati u operaciji i surađivati s 32 različite nacije. Posebno je dobar osjećaj kad na kraju misije od stranog zapovjednika dobijete izvrsnu ocjenu za svoj rad." Sudjelovanje u međunarodnim vojnim operacijama i misijama preporučuje svim pripadnicima OSRH, radi stjecanja profesionalnog iskustva.

No, pukovnica Hajdić ipak s neskrivenim ponosom ističe kako se nadasve ponosi iskustvom stečenim u Domovinskom ratu jer joj je "upravo ono olakšalo rad i sudjelovanje u operaciji ISAF u Afganistanu". Danas radi u Upravi za personalne poslove GSOS-a i to na poslovima pribavljanja osoblja za sudjelovanje u operacijama NATO-a i misijama UN-a.

Prva žena vojni psiholog u misijama UN-a

Satnica Natalija Bočkaj bila je prva žena iz OSRH

Katarina Stanković sudjelovala je u misiji UNDOF na Golanskoj visoravni, u prvoj rotaciji

Satnica Natalija Bočkaj bila je prva žena iz OSRH koja je u nekoj od misija UN-a radila kao vojni psiholog. Sudjelovala je u misiji MINUSTAH na Haitiju, gdje je kao časnik za upravljanje stresom u zapovjedništvu misije u Port-au-Princeu radila od prosinca 2005. do lipnja 2006.

koja je u nekoj od misija UN-a radila kao vojni psiholog. Sudjelovala je u misiji MINUSTAH na Haitiju, gdje je kao časnik za upravljanje stresom u zapovjedništvu misije u Port-au-Princeu radila od prosinca 2005. do lipnja 2006. Vojni dio misije u to je vrijeme brojio oko 8000 vojnika iz 15-ak nacionalnih kontingenata, raspoređenih diljem Haitija, te je trebalo za sve njih organizirati prikladne pripreme i praćenje, tako da je posao bio vrlo dinamičan. Veći dio vremena bila je jedina žena u stožeru misije. "Sudjelovanje u misiji za mene je bio izazov i kao žena nisam imala nikakvih neugodnih iskustava. Cijenili su osobito što dolazim iz Hrvatske i što sam sudjelovala u Domovinskom ratu", ističe satnica Bočkaj, koja je u Oružanim snagama već 17. godinu. Vjeruje kako je radeći u misiji dokazala i vrijednost hrvatske vojne psihologije. Bilo je i zemalja poput Jordana i Šri Lanke koje u sastavu misije nisu imali žena, tako da su u početku reagirali s čuđenjem. "No, kad bi vidjeli da svoj posao radim meritorno i da

im koristim, zanemarili bi da sam žena i dalje bi sve funkcioniralo normalno". Na naše pitanje kako se žene nose sa stresom, satnica Bočkaj odgovara: "Mislim da se žene općenito vrlo dobro nose sa stresom, pa tako i sa stresom u misijama. Žene se, reklo bi se, po prirodi svog bića lakše nose s velikom količinom stresa i mislim da ih strah od stresa u misiji ne bi trebao prijeći da se upute tamo", rekla je satnica Bočkaj te zaključila: "Bez obzira na to što je život u misiji ponekad težak i nosi nepredviđene situacije, iziskujući potpun angažman, iskustvo misije za mene je neprocjenjivo životno iskustvo, zbog kojega nišam nikad ni trena požalila". Kao časnik za vojnu psihologiju satnica Bočkaj sada radi u Obučnom središtu za međunarodne vojne operacije.

Zapovjednica voda Vojne policije u misiji ISAF

Vojnu karijeru u OSRH **satnica Vlasta Zekulić** započela je u Vojnoj policiji.

Vrlo brzo, nakon manje od dvije godine, dobila je priliku, i to kao prva žena zapovjednica voda Vojne policije, primijeniti znanje u misiji ISAF. Bilo je to 2004. "Moji nadređeni", prisjeća se, imali su razumijevanja i dali su mi priliku. Pozvali su me u siječnju 2004. i rekli mi: 4. vod je tvój, izaber i pripremi ljude, obuči ih i na ljetu krećeš u misiju." Tako je i bilo. Osim što je bila zapovjednica voda, u misiji ISAF satnica Zekulić je bila i zapovjednica hrvatskog kampa te je, što joj je bilo najdraže, radila i u operativi satnije kao časnik za operativno planiranje te tako dobila mnogo širi uvid u cijelu misiju.

"Jedno od ključnih osobnih iskustava za mene je bilo uopće doći u jedno takvo nestabilno borbeno okruženje. No, upravo tamo shvatite koliko vam je vrijedno znanje koje ste stekli tijekom školovanja", prisjeća se Vlasta, koja je na Policijskoj akademiji diplomirala kriminalistiku, a završila je i vojnu akademiju u SAD-u, gdje je stekla zvanje dipl. ing. računarstva i menadžmenta informacijskih sustava. U međuvremenu je i magistrirala te priprema doktorat. Jedan od projekata u kojima je sudjelovala bilo je informiranje mladih Afganistanaca na kabulskom sveučilištu o statusu, ulozi i mjestu žena u zapadnim društвima. Na naše pitanje kako bi ocijenila značenje i ulogu žene u međunarodnim misijama i operacijama, Vlasta odgovara: "Žena ima glavnu sporednu ulogu. Primjerice, samo žena može dobiti podatak od lokalne žene.

Dakle, dobiva pristup populaciji koja je u zemljama poput Afganistana muškarcima nedostupna. Isto tako žene stvari gledaju iz drukčije perspektive nego muškarci. A ima i još nešto, ženska intuicija, koja u kritičnim situacijama vrlo dobro dođe". Satnica Zekulić radi kao pobočnik i provedbeni časnik zamjenika načelnika GSOSRH-a general-pukovnika Slavka Barića. ■

Vojnu karijeru u OSRH satnica Vlasta Zekulić započela je u Vojnoj policiji. Vrlo brzo, nakon manje od dvije godine, dobila je priliku, i to kao prva žena zapovjednica voda Vojne policije, primijeniti znanje u misiji ISAF

Bio je to posjet kolegama, razmjena međusobnih iskustava, prilika za nova saznanja, ali i korak prema još uspješnijoj budućoj suradnji. Iako imamo mnogo zajedničkog, razmjena informacija iz struke korisna je i zbog toga što je Slovenija već nekoliko godina članica NATO-a te je na području odnosa s javnošću već usvojila niz vojnih pravila nužnih za učinkovitije djelovanje

Korak prema još uspješnijoj suradnji

Tročlano izaslanstvo Službe za odnose s javnošću i informiranje MORH-a boravilo je 2. i 3. rujna u uzvratnom posjetu srođnoj službi slovenskog Ministarstva obrane.

Bio je to posjet kolegama, razmjena međusobnih iskustava, prilika za nova saznanja, ali i korak prema još uspješnijoj međusobnoj suradnji.

Iako imamo mnogo zajedničkog, razmjena informacija iz struke korisna je i zbog toga što je Slovenija već nekoliko godina članica NATO-a te je na području odnosa s javnošću već usvojila niz vojnih pravila nužnih za učinkovitije djelovanje.

Službeni posjet započeo je u Mariboru posjetom Zapovjedništvu za doktrinu, razvoj, izobrazbu i ospozobljavanje (PDRIU), inače središnjoj ustanovi vojnog, znanstveno-istraživačkog i tehnološkog razvoja Slovenske vojske, koje je smješteno u reprezentativnom objektu, koji je u potpunosti namijenjen vojnom školovanju. Kadetnica, kako ga zovu, jedna je od četiri takve zgrade koje datiraju iz pedesetih godina 19. stoljeća i vremena Austro-Ugarske Monarhije, a ova je tek jedna od dvije koje su danas u funkciji. Zgrada je u zadnjih devet godina potpuno obnovljena. U nju je uloženo više od trideset milijuna eura i vraćena joj je prvobitna namjena te je od svibnja ove godine u funkciji nudeći smještaj za polaznike različitih vojnih škola i niz drugih sadržaja.

Sa zadaćom i ulogom Zapovjedništva, koje u svom sastavu ima 14 organizacijskih cjelina, smještenih što u Mariboru, a što u ostalim dijelovima zemlje, te sustavom vojnog školstva u Slovenskoj vojsci upoznao nas je zapovjednik brigadir Bojan Pograjc. On posebice ističe 2004., godinu ulaska Slovenije u NATO, kao novu fazu razvoja i djelovanja i ovog Zapovjedništva, koje

Načelnik Odjela za odnose s javnošću Glavnog stožera Slovenske vojske Simon Korez rekao je kako je Odjel veza između Slovenske vojske i slovenske javnosti i to na potpuno otvoren i transparentan način

je između ostalog zaduženo za izdavanje cjelokupne vojno-stručne literature. Proces vojnog školovanja uvelike je vezan za školovanje na civilnim visokoškolskim institucijama, nakon čega kandidati za vojsku prolaze određene razine vojnih škola. Brigadir Pograjc je posebno istaknuo važnost znanja engleskog jezika - i Škola stranih jezika je u sklopu ovog Zapovjedništva - napominjući kako dočasnicima i časnicima na ključnim mjestima bez znanja engleskog nema mjesta u Slovenskoj vojsci.

Ako te nema u medijima, ne postojiš...

Predavanje jednako zanimljivo, ali bliže struci održao je načelnik Odjela za odno-

je s javnošću Glavnog stožera Slovenske vojske Simon Korez, koji je predstavio organizaciju rada tog odjela, sustav djelovanja u kriznim situacijama i organizaciju PR aktivnosti u mirovnim misijama. Svoje je predavanje započeo izjavom koja bi u slobodnom prijevodu glasila: "Ako te nema u medijima, ne postojiš, a ako si u medijima samo kad dođe do problema, onda nešto s tobom nije kako treba". Iz te se izjave može jasno iščitati i način njihova djelovanja. Oni su, naglasio je, veza između Slovenske vojske i slovenske javnosti i to na potpuno otvoren i transparentan način. Vode se time da ako sami ne daju novinarima traženu informaciju, novinari će je tražiti iz drugih izvora, a in-

formacija tada možda i neće odgovarati pravom stanju. Načelnik Korez napomije da su u svom djelovanju samostalni u odnosu na MO, Zapovjedno su podređeni Glavnem stožeru, ali sa Službom za odnose s javnošću MO-a funkcionalno su i strukovno povezani i upravo takav način dvosmjerne komunikacije, ističe, daje najbolje rezultate. Ukupno imaju 15 djelatnika odnosa s javnošću na svim vojnim razinama, uključujući i najviši, tj. ovaj Odjel GS-a u kojem ih se nalazi

ranja iz misije te su na taj način pokrivena i sva događanja u misiji i dostupna ili na intranetu ili na službenoj web stranici MO. Kako je jedna od tema razgovora bila i krizno komuniciranje, slovenski kolege istaknuli su da u takvim slučajevima imaju razrađenu strategiju i plan postupanja kao i operativnu skupinu koju čine psiholog, pravnik... zapravo veći broj stručnjaka, koji će svaki iz svog područja moći pomoći prilikom izlaska s informacijom u javnost. Ističu i kako

poslove, pukovnik Venčeslav Ogrinc sa suradnicima upoznao nas je s promocijskim aktivnostima koje poduzimaju radi popune Slovenske vojske novim kadrovima. Ured je kao takav uspostavljen prošle godine, a odnedavno su u promociju krenuli s novim sloganom "Ponosni na sebe". Promociju rade za profesionalne vojnike, dragovoljne ročnike i ugovornu pričuvu, a prisutni su, ovisno o trenutačnim potrebama, na svim vojnim sajmovima, u trgovackim centrima, studenskim okupljaljistima, sportskim priredbama... Za to upotrebjavaju svojevrstan mobilni štand, tj. dva kombi vozila prilagođena i vizualno prepoznatljiva, koja im omogućuju dostupnost i u najudaljenijim dijelovima zemlje. Naravno, sve mogućnosti koje nudi Slovenska vojska dostupne su i na njihovo posebnoj web stranici. Ističu kako je baš zahvaljujući internetu u posljednje vrijeme odaziv bio veći nego ikada.

Predstavljanje novih vojnih pravila o odnosima s javnošću NATO saveza te sudjelovanje MORS-a na tom području bila je zadnja, ali jednak zanimljiva tema, koju je predstavio Roman Bric iz Odjela za odnose s medijima i komunikaciju s javnošću MO-a. Osim što načela djelovanja NATO odnosa s javnošću nalaže točnost i pravodobnost informiranja, poštivanje sigurnosti te kulturnih i nacionalnih posebnosti, u njima se mnogo govori o internetu i ponašanju vojne osobe prilikom njegove uporabe. Osim toga, NATO-ova je intencija da novinari koji prate misije moraju biti i osposobljeni za to te se za njih organiziraju posebni tečajevi prije odlaska u misiju, u kojima se pripremaju za moguće situacije.

U svakom slučaju bio je to vrlo koristan i informativan posjet, a naši domaćini u stalnoj pratnji, Aleksandra Pelko i Marko Prvinšek, susretljivi i otvoreni sugovornici.

Činjenica je da svi imamo vlastiti način organizacije rada i djelovanja, no neka iskustva, koja su se uz to pokazala odličnima drugdje, mogu usvojena i/ili čak poboljšana pridonijeti i vlastitom napretku. Samo ih treba proučiti i primijeniti. ■

Sa Zapovjedništvom za doktrinu, razvoj, izobrazbu i osposobljavanje (PDRIU), inače središnjoj ustanovi vojnog, znanstveno-istraživačkog i tehnološkog razvoja Slovenske vojske upoznao nas je zapovjednik, brigadir Bojan Pograjc (gore lijevo)

Nova vojna pravila o odnosima s javnošću NATO saveza bila je tema koju je predstavio Roman Bric iz Odjela za odnose s medijima i komunikaciju s javnošću MO-a (gore desno)

Kadetnica - reprezentativni vojni objekt namijenjen smještu polaznika vojnih škola (dolje)

osam. Odjel tjedno objavi i do dvadeset priopćenja. Zanimljivo je istaknuti kako osim vanjskog imaju vrlo dobro organizirano i interno informiranje. Naime, u svim su vojarnama uveli infopultove, gdje se na računalu povezanom intranet mrežom svaki vojnik i zaposlenik može informirati o svemu što se i gdje u Slovenskoj vojsci događa ili pak s odlukama i pravilnicima... koji ga zanimaju. Zapravo, sve informacije pristigle iz spomenutog PDRIU ili Zapovjedništva snaga, Glavnog stožera ili MO, interno su sada svima dostupne. Nastoje također da svaka postrojba koja odlazi u mirovnu misiju ima u svom sastavu pripadnika koji je voljan preuzeti i dužnost informi-

se svim medijima informacije daju pod jednakim uvjetima i nitko nije favoriziran. Zainteresirao nas je jedan detalj, a to je je komunikacijski plan. Naime, svi djelatnici za odnose s javnošću nižih razina dužni su do određenog datuma u mjesecu izvijestiti Odjel o planu svih aktivnosti svoje postrojbe za idući mjesec koje se medijski mogu zabilježiti, a potom se na razini Odjela odluci hoće li se informacija objaviti samo na intranetu ili je zanimljiva i za širu javnost.

Novi slogan za popunu kadrovima

Ministarstvo obrane Republike Slovenije u Ljubljani bilo je odredište našeg posjeta idućeg dana. U Uredu za vojne

Robot tEODor

Riječ je o postrojbi koja je prije deset godina ustrojena sa zadaćom razminiranja preostalih minskih sumnjivih prostora unutar vojnih objekata i to humanitarnim razminiranjem.

Vrlo brzo Bojna je počela provoditi i EOD aktivnosti, odnosno uklanjanje eksplozivnih sredstava, i to ne samo minsko-eksplozivnih nego i svih ostalih ubojitih sredstava koji se nađu na području operacija. Nakon toga počelo se s razvijanjem C-IED sposobnosti odnosno djelovanja protiv improviziranih eksplozivnih naprava. Upravo je to jedna od zadaća Pionirske bojne, u čijem su sastavu i dva tEODora...

U današnje doba asimetričnih ugroza, kao jedna od najčešćih metoda asimetričnog ratovanja upotrebljavaju se improvizirane eksplozivne naprave. Svaka moderna vojska treba biti spremna odgovoriti na te prijetnje, onesposobiti i uništiti eksplozivna sredstva prije nego izazovu stradanja i ljudske žrtve. U OSRH jedan od odgovora na tu vrstu ugroza jest robot tEODor, za rad s kojim su osposobljeni djelatnici Pionirske bojne Inženjerijske pukovnije HKoV-a. Riječ je o postrojbi koja je prije deset godina ustrojena

sa zadaćom razminiranja preostalih minskih sumnjivih prostora unutar vojnih objekata i to humanitarnim razminiranjem. Vrlo brzo Bojna je počela provoditi i EOD aktivnosti, odnosno uklanjanje eksplozivnih sredstava, i to ne samo minsko-eksplozivnih nego i svih ostalih ubojitih sredstava koji se nađu na području operacija. Nakon toga počelo se s razvijanjem C-IED sposobnosti odnosno djelovanja protiv improviziranih eksplozivnih naprava. Upravo je to jedna od zadaća Pionirske bojne, u čijem su sastavu i dva tEODora...

Kad se dobije obavijest o sumnjivom predmetu, izviđa se lokacija i kad se utvrdi da nema vanjskih ugroza, šalje se na teren tEODor, koji je opremljen kamerama i sredstvima za uništavanje eksplozivne naprave. On rđenjem snima predmet, a na temelju podataka o gustoći materijala procjenjuje se je li riječ o eksplozivnoj napravi. Ako jest, robot je uništi i povlači se, nakon čega vođa tima u teškom zaštitnom odijelu EOD 9A ide pregledati predmet kako bi odredio daljnje postupke

Odijelo može zadržati krhotinu od jednog grama pri brzini od 500 m u sekundi, što je trenutačno maksimalna zaštita u svijetu. Zajedno s pripadajućom kacigom s vizirom teško je gotovo 40 kg. Na odijelu je i sustav veze sa 136 metara kabla, a ima i sustav hlađenja u pododijelu. Zahvaljujući sustavu hlađenja u odijelu se može provesti i do dva sata. Da bi se obuklo, treba 20 minuta do pola sata, i pomoći druge osobe

Dora, robota koji spadaju u sam vrh svjetske tehnologije kad je riječ o onesposobljavanju i uništavanju improviziranih eksplozivnih sredstava, zajedno sa svom pripadajućom opremom i teškim zaštitnim odijelima EOD 9A. Rad s robotom predstavili su nam u vojarni "Skakavac", gdje je otprije šest godina smještena Bojna.

Kad se dobije obavijest o sumnjivom predmetu, izviđa se lokacija, i kad se utvrdi da nema vanjskih ugroza, šalje se na teren tEO-Dor, koji je opremljen kamerama i sredstvima za uništavanje eksplozivne naprave. On rendgenom snima predmet, a na temelju podataka o gustoći materijala procjenjuje se je li riječ o eksplozivnoj napravi. Ako jest, robot je uništi i povlači se, nakon čega voda tima u teškom zaštitnom odijelu EOD 9A ide pregledati predmet da bi utvrdio daljnje postupke.

Zaštitno odjelo teško 40 kg

Odijelo može zadržati krhotinu od jednog grama pri brzini od 500 m u sekundi, što je trenutačno maksimalna zaštita u svijetu. Zajedno s pripadajućom kacigom s vizirom teško je gotovo 40 kg. Na odijelu je i sustav veze sa 136 metara kabla, a ima i sustav hlađenja u pododijelu. Zahvaljujući sustavu hlađenja u odijelu se može provesti i do dva sata. Da bi se obuklo, treba 20 minuta do pola sata i pomoći druge osobe. U sklopu opreme za EOD tim nalazi se i sav potrebnii alat, enokoskopi za pregled, fotoaparat i digitalna kamera za očevid, laserski daljinomjer...

Sva oprema kao i sam robot u funkciji su sigurnosti ljudi jer pirotehničar prilazi sredstvu tek kad je ono onesposobljeno. U jednom EOD timu ima četiri čovjeka, a EOD postrojbi mogu pristupiti pirotehničari s najmanje tri godine iskustva u poslovima razminiranja, istaknuo je zamjenik zapovjednika Bojne satnik Josip Silner, koji nam je s o.d. prvog dočasnika nadnarednikom Nikolinom Šuškom otkrio nešto više o ovoj, kao i o drugim aktivnostima Pionirske bojne, jedine postrojbe u OSRH-a koja se bavi poslovima razminiranja. U njezinu sastavu ušli najbolji i najstručniji pripadnici OS-a koji se bave poslovima razminiranja iz cijele Hrvatske ili kako je rekao satnik Silner, u Bojni ne možete naći troje ljudi koji su iz istog kraja. Gotovo deset mjeseci godišnje ti vrijedni lju-

di provode na terenu i svakog dana odlazeći među mine izlažu svoj život opasnosti. Sigurnost im jamči kvalitetna oprema, ali i njihovo znanje i iskustvo. "Kad sudjelujemo u nekim međunarodnim aktivnostima", pripovijeda nadnarednik Nikolina Šušak, „domaćini nas najčešće predstave ovako: 'Evo, ovo su ljudi koji se u Hrvatskoj bave istim poslom kao i mi, ali imaju mnogo više iskustva.'“

Obuka pripadnika za mirovne misije

Obuka se, između ostalog, provodi i u suradnji s MUP-om i HCR-om, s kojima i inače dobro surađuju i u drugim područjima te međusobno razmjenjuju podatke i saznanja do kojih dolaze. "Ljudi, njihova sigurnost, kvaliteta obavljenog posla, a time i sigurnost onih koji će se koristiti prostorom koji smo očistili od mina na prvom su nam mjestu. Radimo kvalitetno, tako da poslije obavljenog posla možemo mirno spavati", rekao nam je satnik Silner, dodavši kako se ustrojavanjem ove postrojbe vidi da Hrvatska vojska pridaje izuzetnu važnost borbi protiv mina. "To se vidi i u tome kolika se pozornost posvećuje obuci kao i opremanju postrojbe najsuvremenijom opremom, koja pruža maksimalnu zaštitu onome koji provodi razminiranje." Nadnarednik Šušak je podsjetio na to da su do sada razminirali 2.5 milijuna metara četvornih i pronašli gotovo 200 000 MES-a i UbS-a.

Za sve vojne objekte imaju dokumentaciju. Iako još ima minsko sumnjivih prostora, svi su obilježeni, ne koriste se, a na njih se izlazi na temelju godišnjeg plana i zapovijedi nadređenih. Strogo poštuju sve zakone koji se odnose na njihovu struku jer drukčije ne bi ni mogli raditi. Pripadnici Bojne obučavaju i sve koji odlaze u mirovne misije i operacije za prepoznavanje eksplozivnih sredstava, izvješćivanje i pozivanje na intervencije jer, istaknuli su naši sugovornici, gotovo 80 posto stradanja u međunarodnim operacijama dolazi upravo od improviziranih minsko-eksplozivnih sredstava.

Zamjenik zapovjednika istaknuo je i nekadašnje zapovjednike Bojne, koji su, kako je istaknuo, dali neizmjeren doprinos u razvoju Pionirske bojne. Da je tome tako najbolje pokazuje ono što je Bojna do sada učinila te smjer kojim se razvija. ■

Marija ALVIR

Zajednička uvježbavanja NATO-ove Multinacionalne bojne Vojne policije provode se u zemljama sudionicama, pa je tako u listopadu prošle godine zemlja domaćin bila Poljska, a nakon ovogodišnje vježbe u Češkoj iduća će se održati u Hrvatskoj

Hrvatski vojni policajci na NATO-ovoj vježbi u Češkoj

LIVEX "Black Bear 2009" naziv je međunarodne vojne vježbe NATO-ove Multinacionalne bojne Vojne policije, koja će se održati od 14. do 23. rujna u Češkoj. Uz pripadnike vojne policije iz partnerskih zemalja uključenih u taj projekt, Češku, Slovačku i Poljsku, na vježbi sudjeluju i pripadnici Vojne policije OSRH-a.

Pripadnici OSRH-a u NATO-ovoj Multinacionalnoj bojni VP-a

Zaključci NATO-ova samita održanog u Pragu 2002. godine definirali su deficitarne sposobnosti unutar NATO-ova saveza i zemalja partnera. Budući da se pomanjkanje kadra odnosi i na Vojnu policiju, projekt pod nazivom "NATO-ova Multinacionalna bojna VP – NATO MNMPBAT" dodijeljen je Republici Poljskoj kao vodećoj naciji. Na poziv Republike Poljske za priključenje projektu do sada su se odazvale Češka, Slovačka i Hrvatska.

Odredbama Memoranduma o suglasnosti i Provedbenog dogovora između ministarstava obrane tih četiriju zemalja stvoren su svi potrebnii preduvjeti za uvježbavanje i pripremu NATO-ove Multinacionalne bojne VP-a za sudjelovanje u međunarodnim vojnim operacijama. Za planiranje, nadzor i koordinaciju svih aktivnosti vezanih uz taj projekt te njihovu raščlambu ustrojena je Skupina za nadzor i

koordinaciju, u kojoj su zapovjednici odnosno načelnici nacionalnih vojnih policija, dok su finansijska pitanja u ovlasti Skupine za finančije, koju čine finansijski stručnjaci, također predstavnici svake od zemalja sudionica. Te se skupine okupljaju najmanje triput godišnje. Cilj hrvatske komponente u ovom projektu jest ustrojiti postrojbu Vojne policije za NATO MNMPBAT, pri čemu je zbog interoperabilnosti nužna zajednička obuka i logistička potpora osoblju predviđenom za rad u stožeru i podređenim postrojbama, a to se specijalno za pripadnike OSRH-a odnosi na obuku i opremanje kako stožernog osoblja, tako i voda VP-a te tima kriminalističke VP OSRH-a. Zapovjedno i stožerno osoblje sudjeluje na vježbama i radionicama u organizaciji nositelja projekta. Obuka nacionalnih kontingenata provodi se u domicilnim zemljama, stožera bojne u Poljskoj, a predviđena je i mogućnost da se preduputna usmjerena obuka za pojedinačne misije provodi i na teritoriju neke od ostalih zemalja članica NATO-a.

Zajednička uvježbavanja NATO-ove Multinacionalne bojne Vojne policije provode se u zemljama sudionicama, pa je tako u listopadu prošle godine zemlja domaćin bila Poljska, a nakon ovogodišnje vježbe u Češkoj iduća će se održati u Hrvatskoj. ■

Cilj hrvatske komponente u ovom projektu jest ustrojiti postrojbu Vojne policije za NATO MNMPBAT, pri čemu je zbog interoperabilnosti nužna zajednička obuka i logistička potpora osoblju predviđenom za rad u stožeru i podređenim postrojbama, a to se specijalno za pripadnike OSRH-a odnosi na obuku i opremanje kako stožernog osoblja, tako i voda VP-a te tima kriminalističke VP OSRH-a

Obilježena deveta obljetnica BSD-a

U prigodi devete obljetnice Bojne za specijalna djelovanja u vojarni "Drgomalj" u Delnicama održana je svečanost obilježavanja osnutka i djelovanja postrojbe. Svečanosti su načočili izaslanik Predsjednika RH kontraadmiral Zdenko Simičić zamjenik načelnika GSOSRH za operacije, predstavnici Primorsko-goranske županije i grada Delnica te visoki vojni uzvanici. Kontraadmiral Simičić, uručio je postrojbi visoko vojno odličje Red bana Jelačića.

U svom obraćanju zapovjednik BSD-a brigadir Nikola Županić podsjetio je na visoke rezultate koje su dosad postigli pripadnici postrojbe, te istaknuo svoje zadovoljstvo njihovim sudjelovanjem na skoroj međunarodnoj vojnoj vježbi Jackal Stope '09 na vojnim poligonima OSRH s pripadnicima specijalnih snaga iz devet zemalja članica Sjevernoatlantskog saveza.

Izaslanik Predsjednika RH kontraadmiral Simičić istaknuo je kako naše Oružane snage uživaju povjerenje hrvatskih građana jer se i u mirnodopskim uvjetima dokazujemo, dajući konstruktivni doprinos u sprečavanju mogućih katastrofa i elementarnih nepogoda: u protupožarnoj zaštiti, u spašavanju na kopnu i moru, u očuvanju prirodnih bogatstava naše domovine tijekom turističke sezone. Pripadnici Bojne za specijalna djelovanja vrhunski su vojni profesionalci za nekonvencionalno ratova-

nje, uvježbani i sposobljeni za najzahtjevnije vojne zadaće i specijalne operacije na kopnu, moru i u zraku u svim vremenskim uvjetima, kako u zemlji tako i u inozemstvu, u sklopu i u koordinaciji sa savezničkim snagama NATO-a i UN-a, zaključio je kontraadmiral Simičić.

Na kraju svečanosti dodijeljena su promaknuća, a zaslužnim su pripadnicima uručene pohvale i nagrade. U prigodi obljetnice, u mjesnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja misu je predvodio vojni ordinarij u RH, biskup Juraj Jezerinac.

I. MATOŠEVIĆ

Početak izobrazbe na HVU

motivacija svima koji sudjeluju u procesu izobrazbe.

Uime ministra obrane Branka Vukelića i svoje osobno početak izobrazbe polaznicima svih škola čestitao je i državni tajnik Željko Goršić. On je istaknuo da je uz obuku "izobrazba jedan od najznačajnijih segmenta sustava i jamstvo postizanja svih ciljeva koje pred sebe postavimo".

Napomenuo je i da se posljednjih godina izobrazba odvija kontinuirano i to sa stalnim poboljšanjima kako u segmentu vojne, tako i civilne izobrazbe. Velike pomake u poboljšanju izobrazbe, napomenuo je Goršić, jamči usvojeni Koncept izobrazbe za potrebe OSRH, koji omogućava kvalitetne preduvjete za redoviti ulaz novog te razvoj i održavanje sposobnosti postrojbe osoblja OS-a. Državni tajnik je upozorio na važnost izobrazbe s obzirom na naše članstvo u NATO savezu. Uz naše, i ove se godine na školama HVU-a školju i pripadnici oružanih snaga stranih zemalja.

L. PARLOV

U nazočnosti dužnosnika Ministarstva obrane i Oružanih snaga te predstavnika Vojnodiplomatskog zbora, 9. rujna prigodno je obilježen početak izobrazbe na Hrvatskom vojnem učilištu "Petar Zrinski".

Ravnatelj HVU-a general-bojnik Mirko Šundov tom je prigodom rekao kako je biti odabran za školovanje čast, ali i

velika obveza, te podsjetio na to da je u svim suvremenim vojskama svijeta proces izobrazbe i profesionalnog razvoja ključan. Istaknuo je i da ovu nastavnu godinu započinju bolje opremljeni, u bolje uređenim i opremljenim predavaonicama i kabinetima te s dorađenim i uskladenim nastavnim planovima i programima. To će, vjeruje, biti dodatna

Dansko izaslanstvo u Središnjici za upravljanje osobljem

Brigadir Kurt Refsgaard, glavni inspektor danske Nacionalne garde, boravio je u dvodnevnom radnom posjetu Središnjici za upravljanje osobljem ZzP-a, odnosno njezinu Odjelu za odabir i promidžbu. Brigadir Refsgaard predstavnik je OS Kraljevine Danske i voditelj projekta donacije opreme Odjelu za odabir i promidžbu Središnjice za upravljanje osobljem.

Ovaj susret nastavak je suradnje započete potpisivanjem bilateralnog Sporazuma o razumijevanju između Hrvatske i Danske 2003., na temelju kojega se razvila suradnja između dviju zemalja na planu pribavljanja i selekcije kandidata za pristup u OS. Suradnja je potaknula osnivanje hrvatskog Središta za novačenje u djelatnu vojnu službu, najprije u obliku Seleksijskog središta za odabir u DVS, a nakon osnivanja Središnjice za upravljanje osobljem Odjel za odabir i promidžbu (OzOIP) postao je sljednik Seleksijskog središta. Kraljevina Danska izrazila je spremnost sudjelovati u projektu razvoja i opremanja ranijeg Seleksijskog središta, a sadašnjeg OzOIP SzUO. Prioritet u opremanju dan je informatičko-telekomunikacijskoj opremi, koja bi poslužila uspostavi Kontaktnog centra i uspostavi Centra za psihologiska ispitivanja. Uspostavom Kontaktnog centra olakšao bi se pristup bitnim informacijama svima zainteresiranim za pristup u Oružane snage, a uspostavom Centra za psihologiska ispitivanja omogućilo bi se elektroničko provođenje psihologiskog testiranja, što znatno ubrzava obradu podataka.

I ovaj posljednji u nizu sastanaka iskorišten je za pregled dosad učinjenoga na tom planu. Na sastanku s brigadirom Kurтом Refsgaardom u prostorijama OzOIP-a sudjelovali su članovi užeg dijela radnog tima Projekta opremanja na čelu s brigadirom Vladom Gruićem, načelnikom OzOIP-a. Briga-

dir Gruić upoznao je nazočne s provedenim aktivnostima, a bojnica Ingrid Cippico s pripremnim sastancima s dobavljačima psihologiskog softvera za računalnu psihologisku testiraonicu. Stavljanje računalne psihologiske testiraonice u funkciju planirano je za kraj listopada 2009. Marketinški učinak cijelog projekta također je naglašen na sastanku, jer će to biti prva takva testiraonica u RH, te će je kao ogledni projekt vjerojatno obilaziti i predstavnici vojski regije i civilne tvrtke.

Brigadir Vlado Gruić, poveo je brigadira Refsgarda i članove radnog tima u obilazak novih prostorija OzOIP-a. Zaključeno je da je prostor prihvatljiv za dovršavanje ovoga složenog projekta i da se projekt mora odvijati dogovorenom dinamikom, što uključuje dopunu u informatičko-telekomunikacijskoj opremi i barem tri posjeta brigadira Refsgarda sljedeće godine, kad se očekuje i zaključivanje projekta, tako važnog za područje upravljanja osobljem.

OJI

Na konferenciji u Slanom o novom strateškom konceptu NATO-a

U Slanom je od 4. do 6. rujna održana međunarodna konferencija na kojoj je šezdesetak sudionika iz 24 evropske zemlje i Sjedinjenih Država raspravljalo o suvremenim međunarodnim odnosima, novom strateškom konceptu NATO-a, energetskoj sigurnosti, te odnosima NATO-a i Rusije, a posebna tema bio je Afganistan.

Konferenciju pod nazivom *Strateški koncept NATO-a: izazovi i mogućnosti* organiziralo je Atlantsko vijeće Hrvatske u suradnji s Uredom za javnu diplomaciju NATO-a.

Govoreći o novom strateškom konceptu NATO-a, koji je upravo u fazi transformiranja, Stefanie Babst, zamjenica pomoćnika glavnog tajnika NATO-a za javnu diplomaciju, u uvodu je istaknula potrebu daljnog širenja NATO-a, te nastavak suradnje sa zemljama koje nisu članice NATO saveza. "Uz zemlje članice NATO-a, međunarodna zajednica, a posebno

članice Europske unije moraju se uključiti u aktivno održavanje mira u svijetu", istaknula je Stefanie Babst.

Svrha je konferencije, među ostalim, analizirati mjesto što ga Mediteran zauzima u konceptu novih međunarodnih odnosa, te ocijeniti sigurnosne utjecaje i značenje regionalnih aktera, ponajprije NATO-a, koji bi usvajanjem novoga strateškog koncepta trebao obuhvatiti gotovo sve izazove sigurnosti s kojima se suočava regija Mediterana, istaknuto je na otvaranju skupa.

S obzirom na to da je Hrvatska mediteranska zemlja i nova članica NATO-a, organiziranje te međunarodne konferencije neće poslužiti samo kao forum za znanstvenu raspravu o novom strateškom konceptu i značenju Mediterana kao regije nego i kao promocija Hrvatske, istaknuto je predsjednik Atlantskog vijeća Hrvatske prof. dr. Radovan Vukadinović. (H)

KARIJERNA TRANZICIJA

Glavni cilj ovog iznimno uspješnog studijskog putovanja bio je omogućiti redovitim članovima

Radne skupine svojevrstan pogled u budućnost - uvid u temeljne postavke jednog od najnaprednijih sustava tranzicije, koji je krajnje svrhovito oblikovan i uspješno integriran unutar postojećeg sustava upravljanja vojnim osobljem

Središte za sigurnosnu suradnju - RACVIAC i Služba za strukovno usavršavanje Ministarstva obrane Savezne Republike Njemačke od 2. do 4. rujna organizirali su studijski posjet Radne skupine za tranziciju vojnog osoblja središnjici službe u Bonnu, te regionalnom Središtu za strukovno usavršavanje koje djeluje u gradu Koblenzu.

Glavni cilj ovog iznimno uspješnog studijskog putovanja bio je omogućiti redovitim članovima Radne skupine svojevrstan pogled u budućnost - uvid u temeljne postavke jednog od najnaprednijih sustava tranzicije koji je krajnje svrhovito oblikovan i uspješno integriran unutar postojećeg sustava upravljanja vojnim osobljem. Svi postojeći oblici potpore uključeni u spomenuti njemački sustav čine zapravo program dobrobiti namijenjen prije svega pribavljanju i zadržavanju kvalitetnog osoblja. Ishodište takvog rješenja pronalazimo u činjenici da se vojna organizacija u uvjetima razvijenog gospodarstva mora ravnopravno natjecati s ostalim poslodavcima na otvorenom tržištu rada, pri čemu potpora prilikom karijerne tranzicije čini dodanu vrijednost koja je često odlučujući element pri donošenju od-

luke o budućoj karijeri za mlade ljude koji tek započinju svoj radni vijek. Nažalost, zemlje regije još nisu suočene s ovakvom vrstom problema, ali sigurno je da će razvoj nacionalnih gospodarstava zahtijevati prilagodbu postojećih oblika poticaja pri karijernoj tranziciji, posebno ako u kontekst uključimo i "profesionalizaciju" oružanih snaga, odnosno oslanjanje na isključivo dragovoljan pristup novog osoblja.

Sam program posjeta bio je osmišljen kao kombinacija predmetnih izlaganja, otvorenih rasprava i, što je najvažnije, neposrednog uvida u stvarni rad same službe koja djeluje po regionalnom načelu i primarno pruža potporu pripadnicima njemačkog Bundeswhera koji napuštaju djelatnu vojnu službu nakon isteka osobnog ugovora (tzv. privremeno karijerno osoblje). Domaćin posjeta bio je načelnik Službe za strukovno usavršavanje, Jürgen Schmidt. U iznimno prijateljskom i profesionalnom okružju, njemačke kolege uspjeli su članovima RACVIAC-ove Radne skupine za tranziciju osoblja prenijeti najvažnije informacije o temeljnном konceptu i dostignućima postojećeg sustava, uključujući organizacijski i pravni okvir, te poseban osvrt na dodatne dobrobiti što ih imaju pripadnici njemačke vojske služeći izvan zemlje u međunarodnim misijama. To iskustvo je ocijenjeno kao posebno važno, jer se neposredno odnosi na pitanje s kojim su suočene ili će se suočiti sve zemlje u regiji tijekom procesa sigurnosne integracije. Nesporno vrijedan prijenos iskustava nastavljen je i tijekom spomenutog posjeta regionalnom Središtu za strukovno usavršavanje u Koblenzu. Najvažnija ideja koja je obilježila ovaj nastavak posjeta jest da njemački sustav tranzicije osigurava neprekidnost razvoja ljudskih potencijala, koji u određenom trenutku moraju postati korisnima i dostupnima nacionalnom gospodarstvu. Ono je stoga i više nego voljno ulagati u cijeli proces. ■

PRIMOPREDAJA DUŽNOSTI U SzOiDL-u

U nazočnosti zapovjednika Zapovjedništva za potporu brigadnog generala Mate Ostovića, u vojarni "Požega" obavljena je službena primopredaja dužnosti zapovjednika Središta za obuku i doktrinu logistike (SzOiDL). Umjesto dosadašnjeg o.d. zapovjednika pukovnika Zdenka Kosine, koji se nalazi na mjestu zamjenika zapovjednika, zapovjednikom je imenovan pukovnik Ivica Pejaković.

Pukovnik Ivica Pejaković u HV-u je od 1991. i do sada je obnašao niz odgovornih dužnosti, a dolazi s mjesta voditelja Odsjeka za izobrazbu i doktrinu logistike. Od prošle godine SzOiDL je započeo s provedbom specijalističkog dijela prve i druge razine školovanja časnika i dočasnika službi borbene potpore. Uz ulogu obučnog središta, SzOiDL danas dobiva i značenje institucije za školovanje logističkog osoblja OSRH.

Pukovnik Ivica Pejaković usmjeriti će svoj budući rad na razvoj SzOiDL-a u skladu sa smjernicama za razvoj

Središta i to u segmentu obuke, školovanja, doktrine i vojnih vježbi. Veliki napor bit će usmjereni na poboljšanje i provedbu obuke djelatnika logistike koji se upućuju u mirovne misije.

OJI

17

TEČAJ ZA ZAPOVJEDNIKE MODULA CIVILNE ZAŠTITE EU

Državna uprava za zaštitu i spašavanje, u suradnji sa Saveznim agencijom za tehničku potporu Savezne Republike Njemačke i Upravom za zaštitu i spašavanje Republike Slovenije, dobila je od Europske komisije projekt za organizaciju pet osnovnih tečajeva za obuku zapovjednika Modula civilne zaštite. Moduli su u terminologiji Mehanizma timovi civilne zaštite za djelovanje u akcijama zaštite i spašavanja u inozemstvu, a definirano je 13 standardnih modula, od spašavanja iz ruševina do logističke potpore.

Kako bi se osiguralo da zapovjednici modula imaju potrebna znanja i vještine za djelovanje u međunarodnim operacijama civilne zaštite, Europska komisija odlučila je u sklopu programa obuke u području civilne zaštite organizirati i obuku za zapovjednike modula. Moduli civilne zaštite, koje je

stvorila jedna ili više država članica iz nacionalnih resursa na dragovoljnoj osnovi, predstavljaju doprinos sposobnosti brzog reagiranja civilne zaštite u slučaju velikih nesreća i katastrofa u državama članicama Mehanizma Zajednice za civilnu zaštitu (EU države + Island, Norveška, Lihtenštajn i Hrvatska) kao i u trećim zemljama. Za sve module standardizirane su zadaće, kapaciteti, glavne komponente, samodostatnost i vrijeme mobilizacije.

Četvrti u nizu tečajeva MBC 4 održao se od 29. kolovoza do 3. rujna u nastavnom centru Uprave za zaštitu i spašavanje Republike Slovenije na Igu kod Ljubljane (teoretski dio) te u hotelu Lavica u Samoboru (praktični dio – simulacijska vježba).

Na tečaju je sudjelovalo 22 polaznika iz 12 država (Belgija, Danska, Estonija, Finska, Grčka, Poljska, Litva, Norveška, Njemačka, Slovačka, Švedska i Velika Britanija).

Za vrijeme tečaja provedena je simulacijska vježba. Scenarij za vježbu podrazumijevao je potres koji je pogodio okolicu Zagreba uz granicu prema Republici Sloveniji te su preko Centra za monitoring i informiranje – MIC (Monitoring and Information Centre) Europske komisije pozvani timovi iz država članica Mehanizma Zajednice za civilnu zaštitu. S obzirom na to da je zbog posljedica potresa zatvorena zračna luka Zagreb, timovi dolaze u Hrvatsku preko zračne luke u Ljubljani.

Jedan od glavnih ciljeva vježbe bila je uspostava i djelovanje Terenskog centra za koordinaciju djelovanja - OSOCC (On-Site Operations Coordination Centre) te progrijavaće procedura pri prelasku državne granice (izlazak izvan prostora EU), što se provele na graničnom prijelazu Mala Bregana.

Sanja SMETIŠKO

SURADNJA NA RAZVOJU BARUTA

Njemačka tvrtka Rheinmetall i američka ATK potpisale su sporazum o suradnji koji omogućava prijenos tehnologija naprednih barutnih punjenja američkom proizvođaču. Rheinmetallov odjel Nitrochemie jedan je od vodećih svjetskih proizvođača različitih barutnih punjenja za sve vrste streljiva malog, srednjeg i velikog kalibra. ATK je Rheinmetallov partner za prodaju baruta na američkom tržištu od 2005., a novi će ugovor američkoj tvrtki omogućiti licencnu proizvodnju. U planu je i otvaranje zajedničkog pogona Rheinmetall Nitrochemie i ATK, koji bi bio snažno jačanje njemačko-američke tehnološke suradnje na tržištu. Inače, Rheinmetal Nitrochemie je tvrtka u vlasništvu Rheinmetalla i švicarskog Ruaga. Ima pogone u njemačkom gradu Aschau i švicarskom Wimmisu.

M. PETROVIĆ

Foto: Rheinmetall

NOVA KORVETA ZA MORNARICU UAE

Talijanska brodograđevna grupacija Fincantieri osvojila je ugovor za gradnju jedne korvete namijenjene ratnoj mornarici Ujedinjenih Arapskih Emirata (UAE) koja će se graditi u jednom od talijanskih brodogradilišta.

Projekt nove klase korveta nazvan je Abu Dhabi, razvijen je na platformi projekta korveta Cigala Fulgoši od kojih su za potrebe talijanske ratne mornarice izgrađena ukupno četiri broda klase Comandanti. Prema ugovoru, dostava prve korvete UAE očekuje se početkom 2011. Osim opcije za gradnjom drugog broda u klasi, ugovor uključuje logističku potporu te obuku za posadu mornarice UAE. Brodski borbeni sustav isporučit će talijanska tvrtka Selex Sistemi Integrati, članica grupacije Finmeccanica što ugovor čini još važnijim za obnovu talijanske industrije.

Glavne značajke nove korvete su duljina od 88 m, širina 12 m uz maksimalnu istisninu od 1650 t. Predviđa se postizanje maksimalne brzine od 25 čv dok će autonomija broda uz brzinu od 14 čv iznositi više od 3000 Nm zahvaljujući pogonskom sustavu od dva dizelska motora snage 7000 kW. Posada će imati oko 70 mornara, dočasnika i časnika.

M. PTIĆ GRŽELJ

BRITANSKI ROBOT

Britanska tvrtka MIRA radi na razvoju robotskog kopnenog vozila MACE, koje je nastalo kao posljedica sve veće robotizacije modernih vojski. Načinjeno je združivanjem ekspertnih znanja tvrtke i dostupnih komercijalnih tehnologija. Platforma MACE ima dvije osovine, a pokreće je turbodizelski motor iz Land Rovera. Postiže putnu brzinu od 130 km/h, a može se kretati tako da operator njome upravlja, do udaljenosti od najviše pet km, ili se može kretati posve auto-

nomno. Pri autonomnom radu orijentira se pomoću inercijalnog i GPS sustava, a oslanja se i na stereoskopski videosustav s dodanim IC i optronickim uređajima. Predviđene zadaće jesu pratnja konvoja, odnosno izviđanje puta ispred konvoja, otkrivanje mogućih mina i zasjeda te prema potrebi pregled sumnjivih naprava na putu. Tvrta navodi kako je MACE još u razvojnoj fazi, ali kupcima bi mogao biti dostupan 2011.

M. PETROVIĆ

Foto: UK MoD

VIPER STRIKE USPJEŠNO TESTIRAN NA HUNTERU

Bespilotni sustav MQ-5B Hunter, koji su američke oružane snage intenzivno rabile proteklih godina u borbi protiv terorizma, ubrzo će u svom sastavu imati GPS navodeni projektil Viper Strike. Proizvođač projektila Viper Strike, američka tvrtka Northrop Grumman Corporation na poligonu White Sands 1. rujna je uspješno obavila letna testiranja integriranja toga projektila na MQ-5B Hunter, te napad na zemaljski cilj u pokretu.

Viper Strike je zamišljen kao naoružanje za "leteće topovnjače" AC-130H Spectre i AC-130U Spooky, no ubrzo se na traženje američkog zapovjedništva za specijalne operacije (SOCOM - Special Operations Command) započelo s integriranjem Viper Strikea i na bespilotni sustav MQ-5B Hunter. Da je Hunter važan i učinkovit bespilotni sustav pokazuje podatak kako je

proteklih godina flota Huntera ostvarila nalet od 80 000 sati, od toga u borbenim misijama 53 000 sati, pri čemu se iskazala kao dragocjena RSTA (reconnaissance, surveillance, and target acquisition) platforma, koja će ubrzo nositi i naoružanje.

Viper Strike je predviđen za precizne napade na tzv. meke ciljeve, odnosno smatraju ga posebno pogodnim za napade na ciljeve koji se nalaze u urbanom području. Temeljne tehničke odlike Viper Strikea jesu: dužina tijela projektila 0.9 m, raspon tijela 14 cm, raspon "krilaca" 0.9 m, a ukupna težina projektila je 19 kg od čega na HEAT bojnu glavu otpada 1.82 kg. U daljnjoj fazi integracije moguće je da će Viper Strike projektile nositi bespilotne letjelice MQ-9 Predator B i Fire Scout, avioni AV-8B Harrier te "tilt rotor" V-22 Osprey.

I. SKENDEROVIC

JAPANSKA VOJNA BRODOGRADILIŠTA POKRENULA IZVOZ

Japanska je vlada odlučila ukinuti dugogodišnju zabranu izvoza naoružanja i prateće tehnologije. Od sada će japanski proizvođači biti u mogućnosti razvijati, proizvoditi te spojiti svoje naoružanje sa zapadnjackom vojnom tehnologijom.

Politika zabrane izvoza je bila na snazi od 1976. iako se je sama vlada nije u potpunosti pridržavala. Za to se nalaze primjeri u sudjelovanju u razvoju oružnih sustava s balističkim projektilima koji uključuju sustave Aegis i SM-3 u

suradnji sa SAD-om. Zabrana izvoza je ukinuta da bi se smanjili troškovi razvoja i proizvodnje oružnih komponenti za isključivo japanske oružane snage te istodobno stimuliralo japansku obrambenu industriju. U skladu s dosadašnjim načelima, Japan i nadalje zabranjuje prodaju naoružanja i tehnologije državama koje podupiru terorizam, zlorabe ljudska prva i/ili ne nadziru propisno vlastiti izvoz i uvoz oružja.

M. PTIĆ GRŽELJ

Nakon što je ovog proljeća ukrajinska premijerka Julija Timošenko istaknula spremnost ukrajinske vlade da finansijski podupre program vojnog taktičkog transportnog aviona nove generacije An-70, novi vrlo važan poticaj za pokretanje proizvodnje tog transportnog aviona dogodio

NOVI POTICAJ ZA AN-70 STOL PROGRAM

se tijekom nedavno održanog međunarodnog sajma zrakoplovne tehnologije MAKS 2009. Naime, predstavnici ministarstava obrane Ukrajine i Rusije sklopili su ugovor o zajedničkom sufinanciranju proizvodnje aviona, dok su za realiziranje ugovora zaduženi Ukrainian State Aircraft building Concern ANTONOV i United Aircraft Building Corporation JSC. Inače, izlazak Rusije kao partnera, tijekom 2006., usporilo je završetak razvojnog programa i pokretanja proizvodnje. Povratak Rusije u program An-70 nije samo snažan finansijski poticaj nego ona ubrzo namjerava, kao prvi inozemni kupac, naručiti veći broj

aviona An-70, koji je dobio i dodatak u svome imenu STOL (Short Take-Off and Land).

Ispriča zamišljan kao zamjena za An-12 za istočne naručitelje, odnosno kao zamjena za C-130 za zapadne naručitelje, An-70 ukrajinska tvrtka smatra alternativom za Airbusov A400M koji ima podjednake, a u dosta pojedinosti i bolje, performanse za 40% niži iznos. Prema navodima tvrtke Antonov, vrlo izgledni izvozni hit ukrajinske zrakoplovne industrije, An-70 STOL s 20 tona tereta za polijetanje treba svega 600 metara piste.

I. SKENDEROVIC

SAABOVE MASKIRNE MREŽE ZA AMERIKANCE

Ministarstvo obrane SAD-a sklopilo je ugovor sa švedskom tvrtkom Saab, vrijedan 18,4 milijuna dolara, o isporuci maskirnih mreža Ultra Lightweight Camouflage Net System (ULCANS). Korisnik će biti američka kopnena vojska (US Army). Isporuka će početi u prosincu 2009., a dovršiti do ljeta 2010. ULCANS se rabi za zaštitu statičnih vojnih instalacija od uočavanja u vidljivom dijelu infracrvenog i dijelu radarskog spektra.

Saab, točnije odjel Saab Barracuda, specijalizirao se za izradu maskirnih tehnologija koje djeluju u širokom spektru elektromagnetskog zračenja.

M. PETROVIĆ

Foto: Saab

TURSKA UGOVORILA NABAVU PODMORNICA TYPE 214

Turska uprava za vojnu nabavu je 2. srpnja potpisala ugovor s njemačkim tvrtkama Howaldtswerke-Deutsche Werft i Marine Force International (HDW/MFI) za nabavu šest opremljenih paketa podmornica Type 214 sa zračno neovisnom (AIP) propulzijom. Ugovorom je predviđeno sastavljanje kom-

ponenti u domaćem brodogradilištu Goluck, koje već ima iskustva u gradnji podmornica Type 209 dok je finansijski dio ugovora ostao tajan.

HDW će biti zadužen za gradnju trupa i čitavog propulzijskog sustava dok će svi električni i borbeni sustavi uključujući senzore, sustave komunika-

cije i obrade podataka biti projektirani i proizvedeni u Turskoj. Međutim, pretpostavlja se da turska prateća industrija nije u mogućnosti tako nešto proizvesti, već će oprema dolaziti od njemačkih proizvođača u dijelovima koji će se sastavljati u Turskoj.

M. PTIĆ GRŽELJ

SAUDIJSKA ARABIJA KUPUJE Mi-171

Potkraj kolovoza Saudijska Arabija sklopila je ugovor s Rusijom o kupnji 30 srednjih taktičkih transportnih helikoptera Mi-171. Dosad je za Saudijsku Arabiju bila znakovita orijentiranost zapadnoj vojnoj tehnici, međutim, u zadnje vrijeme pokazuje zanimanje i za istočnu tehniku. Saudijskoj Arabiji su posebno zanimljivi S-400 PZO sustav, tenkovi T-90 te borbeno vozilo pješaštva BMP-3.

Transportni helikopteri Mil Mi-171 proteklih su godina postali veliki hit tvrtke Kazan Helicopters, iz istočnog sibirskog grada Ulan-Ude. Između više podinačica, svakako je jedna od najzanimljivijih tzv. Š inačica, kakvu u svojoj floti ima Hrvatsko ratno zrakoplovstvo. Helikopteri Mi-171Š, zahvaljujući svojoj moderniziranoj platformi, mogu se svrstati u novu generaciju helikoptera, a prema specifikacijama proizvođača u kategoriju borbenih helikoptera. Iako izvorno dizajniran kao transportni helikopter, Mi-171 je svojim brojnim prilagodbama dobio i borbeno-transportnu platformu,

odnosno novu inačicu s oznakom Š, čime se označava jurišna namjena letjelice (Šturmovik - jurišnik). Na vanjskim nosačima Mi-171Š može uz "korisni" teret nositi i naoružanje, i to: navođene protuoklopne projektilne Ataka i Šturm, nevođene projektilne S-8 s nosačima B8V20-A, kontejnere s topom UPK-23-250, te strojnica PKT (koje se mogu montirati i ispod nosne sekcija helikoptera) i AKM (RPK, PK).

I. SKENDEROVIC

U Hrvatskom vojniku broj 255 predstavljena je zračna komponenta francuskih nuklearnih Udarnih snaga, a u ovom nastavku predstavljamo pomorsku komponentu

FRANCUSKI NUKLEARNI ARSENAL ZA STRATEŠKO ODVRAĆANJE (II. dio)

Strateške podmorničarske snage su također dobile svoj "dio kolača" pri modernizaciji Udarnih snaga. Podmorničari su dobili novi balistički projektil za podvodno lansiranje (SLBM - submarine launch ballistic missile) pod oznakom M51, čije je prvo ispitno lansiranje obavljeno 2006. godine. Proizvođač nove rakete je konzorcij EADS Space Transportation. Iz dostupnih izvora saznaje se da novi raketni SLBM projektil ima šest bojnih glava i domet veći od 8000 km (4320 Nm) uz poletnu težinu

od 17 000 kg. Prema drugim izvorima stvarni domet iznosi čak 10 000 km (5400 Nm). U odnosu na M45, dosadašnji SLBM, novi projektil je lakši za više od 50% (težina M45 iznosi čak 35 000 kg). Unatoč činjenici da M51 ima 6 MIRV (Multiple Independently Targeted Re-entry Vehicles) odnosno da se njegova bojna glava sastoji zapravo od šest samostalnih bojnih glava, još nije potvrđena njihova preciznost koja bi bila na razini britanskih Tridenta za koje je službeno navedeno da vjerojatnost

rasipanja pogodaka ne prelazi 120 m. Takva preciznost na dometima od 8000 do 10 000 km daje vojnim stratezima izuzetnu fleksibilnost pri odluci za "točkasti kirurški udar", kombiniran s uporabom iz zraka lansiranih raketnih projektila ASMP-A.

Iako je glavni ugovarač za projekt M51 europski (zapravo je bolje i preciznije reći francusko - njemačko - španjolski) konzorcij EADS, konstrukcija projektila, njegov razvoj i proizvodnja organizirana je iz sigurnosnih razloga isključivo u fran-

čuškom dijelu konzorcija. Komparirana s prijašnjom raketom M45 SLBM koja je također imala MIRV bojnu glavu također sa šest TN-75 nuklearnih punjenja s ukupno 100 kilotona, nova raketa M51 SLBM u svojoj konstrukciji ima nekoliko značajnih noviteta. Ponajprije se to odnosi na uporabu karbonskih kompozitnih materijala u izradi nosnog konusa i propulzijskog stupnja rakete te ugradnja modernijeg inercijalnog i zvjezdano sustava navigacije. Upravljanje (kormilarenje) raketom realizira se uporabom električnog akutatora koji zakreće pomoćne raketne mlaznice za razliku od hidrauličkog tipa akutatora koji je istu funkciju obavljao na SLBM M45.

Francuska vlada je zapravo naručila razvoj SLBM tipa M5, ali je zbog vrlo visokih troškova razvoja i proizvodnje ovaj projekt otkazan 1996. godine. Tehničkim zahtjevima bilo je predviđeno da M5 ima domet od najmanje 11 000 km (5939 NM). Za razliku od otkazane SLBM M5, odobrena i naručena SLBM M51 ima skromniji domet. Međutim, šest neovisnih bojnih glava ukupne snage 150 kilotona može biti različito ukomponirano. To omogućava mornarici da može poduzeti tzv. stupnjevitu primjenu zadaća koje mogu imati vrlo široki raspon od npr. atmosferske detonacije nuklearne bojne glave male snage radi izazivanja EMP-a (elektro-

magnetskog pulsa) koji će onesposobiti protivnikovu elektroniku - preko manjih taktičkih udara po bojišnici do ultimativnih nuklearnih udara velike snage.

Sve francuske nuklearne bojne glave (ASMP, ASMP-A, M45 i M51) konstruirane su i razvijene u pogonima Centre d'Etudes de Limeil-Valenton jugoistočno od Pariza. Bojne glave se sastavljaju, pregledavaju, održavaju i na kraju njihova radnog vijeka razmontiraju u Centre d'Etudes de Valduc u blizini Issur-Tilla u istočnoj Francuskoj. Bojne glave MIRV tipa koje se ugrađuju na balističke projektile za podvodno lansiranje sastavljaju se u posebnim postrojenjima u matičnoj pomorskoj bazi SSBN podmorničarske flote u Ile Longueu.

U lipnju 2007. obavljeno je drugo uspješno pokusno lansiranje SLBM projektila M51 iz Centre d'Essais de Lancement de Missiles smještenog na

atlantskoj obali. Treće probno lansiranje predviđeno je za razdoblje neposredno prije nego što M51 i službeno bude proglašen spremnim za operativno uvođenje u službu. U početnom razdoblju M51 će biti opremljen nuklearnim bojnim glavama tipa TN 75 (jednakim onima na raketni M45) uz dodatak posebnog penetratora i oklopne zaštite. Inačica koja bude naoružana spomenutim bojnim glavama, nosit će službenu oznaku M51.1 a poslije će sve rakete biti nadograđene na status M51.2 kad nova TNO (Tête Nucléaire Océanie) bojna glava bude finalizirana (jedna od inačica TNO bojne glave ugrađuje se na raketne projektili ASMP-A). Procjenjuje se da bi SLBM inačica M51.2 postala operativnom oko 2015. godine. Od 1995. Francuska je objavila prekid

nuklearnih pokusa ali je nastavila testirati i razvijati dizajn svojih bojnih glava koristeći se Povjerenstvom za atomsku energiju (Commissariat à l'Energie Atomique), odnosno njihovim mega-džulnim laserom i 100-teraflopnim superračunalom smještenim u postrojenjima pored Bordeauxa. Razvoj SLBM M51 koštat će oko 5,7 milijardi eura uz dodatnih 2,8 milijardi eura za 48 komada projektila i potrebne pričuvne dijelove i opremanje podmornica. Godišnji trošak za program M51 apsorbirat će gotovo polovicu proračuna predviđenog za nuklearne snage. Ostatak godišnjeg "nuklearnog proračuna" otpada na razvoj bojnih glava (otprilike 1 milijarda eura), održavanje i modernizaciju zrakoplova koje za nuklearne zadaće rabi ratno zrakoplovstvo i mornarica (otprilike 390 milijuna eura) te za održavanje i modernizaciju zapovjednih, nadzornih i

komunikacijskih podsustava zemaljskih nuklearnih snaga (oko 60 milijuna eura). Godišnje, na modernizaciju Force de Frappe ide otrprilike 10 % francuskog obrambenog proračuna.

Nove podmornice

Raketni balistički projektili M51 postat će temeljni oružni sustav nove francuske balističke podmorničarske flote, poznate i kao klasa Triomphant. Podmornica Redoutable, posljednja iz serije od šest SSBN podmornica iz prethodne klase L'Inflexible bit će povućena iz aktivne službe tijekom 2010. godine - nakon što u službu uđe i četvrta, posljednja podmornica klase Triomphant. Odlaskom klase L'Inflexible u "mirovinu", klasa Triomphant postat će glavni nositelj francuske nuklearne moći. Prve tri podmornice ove klase; Le Triomphant, Le Téméraire i Le Vigilant ulazile su uskrsivno u službu 1997., 1999. i 2004. godine. Posljednja iz serije, Le Terrible u službu Marine Nationale stupit će do konca sljedeće godine. Prema novim strateškim pravilima, najmanje jedna od ovih podmornica uvijek će biti u ophodnji što predstavlja redukciju u odnosu na razdoblje Hladnog rata kada je Francuska znala imati i po tri nuklearne podmornice u istodobnoj pomorskoj podvodnoj ophodnji. Kompletiranjem klase Triomphant, francuska ratna mornarica moći će se pohvaliti da raspolaže trenutačno najmodernejšom flotom SSBN podmornica na svijetu. Podmornice su izgrađene za službu od minimalno tridesetak godina, što će budućim francuskim vladama dati dovoljno vremena da iza 2020. ili čak i nešto poslije počne razmišljati o njihovoj nadogradnji i modernizaciji ili o mogućim nasljednicima.

Za sada će podmornice klase Triomphant biti naoružane balističkim projektilima tipa M45, kao i prethodna klasa L'Inflexible. Prema planiranoj dinamici, do 2015. bi trebao biti završen proces prenaružavanja sve četiri podmornice s novim sustavom M51. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

RATOVANJE U PLANINAMA

Planine i općenito brdsko-planinski prostor su zbog svojih specifičnih geomorfoloških, hidrografskih, klimatskih, demografskih i drugih odlika oduvijek utjecali na ratne operacije i uporabu oružanih snaga. Dugo vremena planine su smatrane potpuno neprimjerenim prostorom za izvođenje bilo kakvih ratnih operacija i oružane snage nisu pripremane za izvođenje borbenih aktivnosti u tim uvjetima, što ima svoje puno opravdanje

Borbena djelovanja, pa i sam dugo-trajniji boravak na visokom planinskom zemljишtu (osobito iznad 1000 m nadmorske visine) zahtijevaju iznimne napore za koje je potrebna i odgovarajuća oprema i velika psihofizička kondicija vojnika. Disanje je često otežano zbog jako razrijeđenog zraka, dugotrajnije kretanje znatno brže umara ljude, a orientacija je vrlo često otežana i zahtijeva posebnu vještina i smisao uočavanja markantnih objekata. Osim toga, vrlo surovi klimatski uvjeti, s jakim hladnoćama i velikim snježnim nanosima tijekom zime, te vrlo snažnim vjetrovima kroz cijelu godinu, krajnje negativno djeluju na vojnike, zbog čega je jako otežano očuvanje borbenih sposobnosti postrojbi i borbena motivacija svakog pojedinca, a od časnika se zahtijeva vrlo široka

inicijativa, snalažljivost i pojačani osobni angažman. S druge strane, planinski prostor je obično slabo naseljen i bez važnijih urbanih sredina za koje bi se moglo vezati ratne operacije, bilo na strateškom, operativno-taktičkom ili logističkom planu.

Kada se ratovanje prenijelo na brdsko-planinski prostor, za borbene aktivnosti oduvijek je najpogodniji rod vojske bio pješaštvo, čije mogućnosti za pokret, manevr i vođenje ratnih operacija su nadilazile sve ostale rodove kopnene vojske (bolje rečeno, jedino je pješaštvo bilo u stanju izvoditi ratna djelovanja na zemljишtu koje se bitno razlikuje od uobičajenog terena na kojem su izvođene ratne operacije, ali i ono je na tom prostoru rabljeno samo u iznimnim situacijama).

U starom vijeku planinsko zemljишte nije imalo većeg značaja u vođenju ratnih operacija iz dva osnovna razloga - jedino se u ravnici mogao primijeniti duboki, zbijeni borbeni postroj kakav je činila falanga (tada dominantna taktika uporabe oružanih snaga), a drugi razlog je već naveden (planinski prostor je uglavnom bio vrlo rijetko naseljen, bez većih urbanih središta koja bi se isplatile zauzimati ili braniti). S druge strane, ako se planinski prostor ipak morao rabiti, to je najčešće činila slabija strana kako bi osloncem na dominantne zemljишne objekte stekla odlučujuću taktičku prednost nad protivnikom koji je u takvim okolnostima bio u znatno nepogodnijoj situaciji. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

Znanstvenici se najviše boje regionalnih ograničenih nuklearnih sukoba, jer bi moglo biti detonirano i nekoliko desetaka nuklearnih bombi, a kao posljedica toga nastali bi golemi požari i milijuni tona dima bili bi otpušteni u atmosferu

EKOLOŠKE POSLJEDICE OGRANIČENOOG NUKLEARNOG SUKOBA

Za indijski nuklearni program prekretnica je bila Indijsko-kineski rat 1962. godine koji se odvijao zbog spora oko granice u Južnom Tibetu i gdje je indijska vojska doživjela poraz. Taj rat je indijske čelnike upozorio na potrebu izgradnje jake vojske i jakog sredstva odvraćanja. Nakon kineskog nuklearnog pokusa 1964. godine u Lop Noru, indijsko vodstvo je odlučilo pokrenuti svoj nuklearni program. Na iznenadjenje svjetske javnosti, 1974. Indija je napravila prvi nuklearni test u Pokhranu, što je predstavljalo prvi uspješan nuklearni test neke zemlje izvan grupe pet stalnih članica Vijeća sigurnosti UN-a. Nakon rata za nezavisnost u Bangladešu 1971.

godine, pakistanski premijer Zulfikar Ali Bhutto sazvao je sastanak pakistanskih nuklearnih znanstvenika u siječnju 1972. i dao im upute da razviju nuklearno oružje koje bi trebalo služiti kao protuteža indijskoj nadmoći u konvencionalnim snagama, što bi onemogućilo Indiji da ih teško porazi kao 1971. godine. Nakon što je Indija iznenađujuće detonirala svoju prvu bombu 1974. godine u Pokhranu, za Pakistan je izgradnja nuklearnog oružja postala strateški važno pitanje. Pakistan je 1998. godine u planinama Chagai detonirao pet nuklearnih naprava i time ušao u elitni klub zemalja koje posjeduju nuklearno oružje. Od 1947. godine Indija i

Pakistan su ratovali tri puta, od čega dva puta oko pograničnog područja Kašmira. Vojni analitičari smatraju da opasnost od nuklearnog sukoba postoji ako Indija iskoristi svoju nadmoć u ljudstvu i ostvari odlučujući udarac koji bi mogao ugroziti suverenost i nezavisnost Pakistana. Tada bi Pakistan mogao iskoristiti nuklearno oružje kao defenzivno sredstvo. U novoj povijesti imamo primjer rata u Kargilu 1999. godine, tijekom kojeg su i Indija i Pakistan prijetili nuklearnim oružjem, tako da je međunarodna zajednica pritisnula obje strane da bi se izbjeglo daljnje širenje sukoba. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

Piše Domagoj MIČIĆ

BOMBARDERI JUČER, DANAS I (MOŽDA) SUTRA! (I. dio)

Prvo bombardiranje iz zraka u ratu izvelo je talijansko ratno zrakoplovstvo još 1. studenog 1911. tijekom borbi protiv Turaka kod sela Ain Zara u Tripolitaniji (današnja Libija). Rabljene su bombe Cipeli mase dva kilograma koje su nošene u platnenim vrećama i rukom bacane na ciljeve iz aviona (sa 700 m i zračnih brodova (s 1000 m). Nedugo poslije i španjolski su piloti rabili istu tehniku tijekom borbi za Maroko. Iako je preciznost bombardiranja ponajviše ovisila o sreći i umijeću pilota (ili strojničara), ideja se brzo širila. Naime, pokazalo se da je i takvo primitivno bombardiranje često preciznije od topničkog djelovanja, ponajviše zato jer su piloti mogli birati ciljeve koje će napasti. Kako je i protuzračna obrana bila na samom početku razvoja, takvo djelovanje je uglavnom bilo sigurno te su se napadnute snage na zemlji osjećale nemoćnim. Već u I. balkanskom ratu 1912. bugarski i ruski piloti "dragovoljci" rabili su tijekom bombardiranja bombe Chathaldza mase šest kg. Ove su bombe već dobine krilca

za stabilizaciju X konfiguracije i kontaktne upaljače, konfiguracija koja se rabi i danas. Potkraj 1912. njemačko je ratno zrakoplovstvo zatražilo da se započne s projektiranjem prvog bombardera koji će imati posebne uređaje za nošenje bombi kako se one više ne bi morale bacati rukama.

Unatoč tomu početkom I. svjetskog rata bombardiranje iz zraka se smatralo sporednom aktivnošću te su za to prije svega bili zaduženi leteći brodovi. Doduše, samo su oni imali dovoljni dolet da prelete iz Njemačke do, primjerice, Londona i natrag. No, zbog svoje veličine, sporosti i nepokretljivosti leteći su se brodovi pokazali preosjetljivim na napade lovaca i još više protuzračnog topništva. Unatoč tomu njemački su leteći brodovi Zeppelin, u nedostatku bombardera dovoljno velikog doleta, rabljeni za napade na ciljeve u Velikoj Britaniji (preciznije Engleskoj) sve do kraja I. svjetskog rata. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

Nastali u I. svjetskom ratu bombarderi su do početka II. svjetskog rata postali dovoljno moćni da svojim djelovanjem mogu odlučivati o ishodima bitaka, pa čak i cijelog rata

Potreba djelovanja u nesigurnim priobalnim vodama dovela je do nove renesanse brodskog topništva, podjednako u ulozi obrane brodova kao i u zadaćama pružanja paljbene potpore snagama na kopnu

BRODSKI TOPOVI

Na kraju II. svjetskog rata nijedan ratni brod nije bio opremljen vođenim projektilom bilo koje namjene. A onda su sovjetski stručnjaci, na osnovama već razvijenih oružja i tehnologija koje su zaplijenili u Njemačkoj, započeli intenzivan razvoj vođenim projektilima svih namjena. Do početka šezdesetih godina XX. stoljeća na sovjetskim su se ratnim brodovima počeli pojavljivati protuzračni (prilagođeni sustavi namijenjeni PZO kopna) i protubrodski vođeni projektili. Ubrzani razvoj tehnologije omogućio je smanjenje vođenih projektila, što je omogućilo njihovo postavljanje na sve manje brodove, ali i znatno povećanje njihovog broja na većim brodovima. Nije prošlo mnogo vremena i već su se javile ideje da se s brodova uklone topovi kako bi se dobio dodatni prostor za postavljanje vođenih projektila. No,

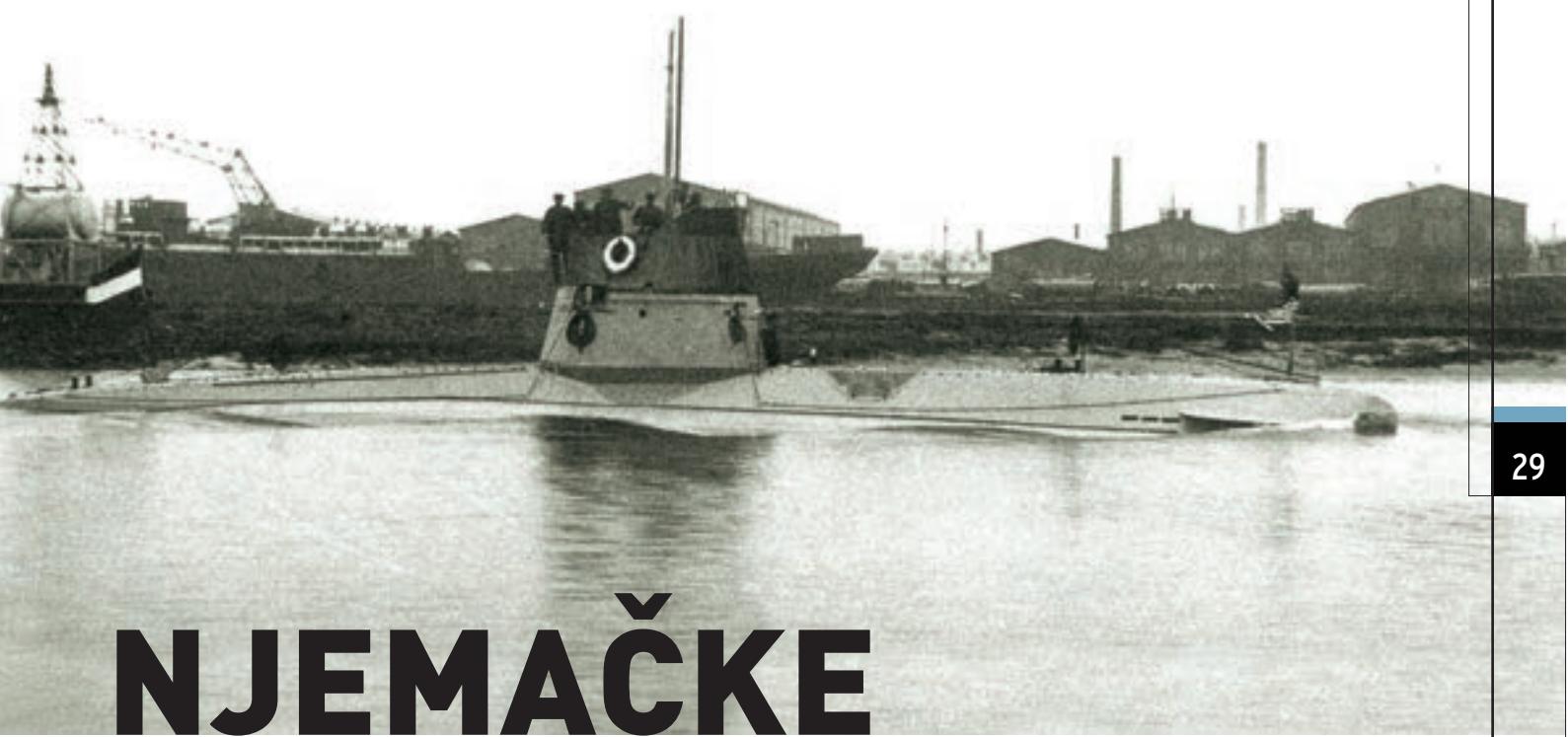
do toga nikad nije uistinu došlo jer su topovi, između ostalog, ostali i zadnja crta obrane od protubrodskih vođenih projektila. I brodsko se topništvo razvijalo, te je postajalo sve manje i učinkovitije. Uporabom suvremenih sustava za navođenje paljbe jednim se topom srednjeg kalibra moglo uništavati ciljeve u zraku, na površini mora i na kopnu. Pritom su se stalno povećavali brzina paljbe i učinkovit domet.

Iako su topovi ostali na brodovima, ipak je očit proces smanjivanja kalibra. Davno su prošla vremena kad su brodovi imali topove kalibra desetak centimetara. Zadnji takvi brodovi bili su američki bojni brodovi klase Iowa koji su u operativnoj uporabi ostali sve do 1992., a bili su (između ostalog) naoružani i topovima Mk VII od 16 inča (406 mm). Od planiranih šest dovršena su

četiri broda koja su intenzivno djelovala u Korejskom, Vijetnamskom, pa čak i u ratu za oslobođenje Kuvajta 1991. Iako naoružani moćnim topovima, bojni brodovi klase Iowa naknadno su naoružani i protubrodskim vođenim projektilima Harpoon te krstarećim projektilima Tomahawk. Iako su imali golemu moć razaranja, domet topova Mk VII bio je tek 39 km, pa su za udare na većim udaljenostima rabljeni Tomahawk projektili dometa 2500 km. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

NJEMAČKE NAPADNE PODMORNICE KLASE UB

Veliki uspjesi kopnenih snaga u početnoj fazi I. svjetskog rata omogućili su Njemačkoj niz strateških prednosti u odnosu na Veliku Britaniju. Britanci su u jednom razdoblju bili doista šokirani gubicima koje su njezinoj moćnoj površinskoj floti nanosile njemačke podmornice. Jedan od najcrnijih dana u povijesti moćne britanske mornarice zbio se 22. rujna 1914. kada je mala i neugledna podmornica U9 pod zapovjedništvom pbb Otta Weddigena za samo nekoliko sati potopila tri moćna krstaša (Aboukir, Cressy i Hogue). Nakon što su početkom rata njemačke kopnene trupe okupirale Belgiju, carska mornarica došla je u posjed mnogobrojnih luka na belgijskoj obali La Manchea, koje su zbog svog položaja bile iznimno pogodne za napade na pomorski promet oko britanskog otočja.

U vrhu njemačke carske vojske i mornarice bili su opjeni takvim brzim uspjesima. Vrh carske mornarice, koji je zapravo stalno izbjegavao izravni sukob svoje površinske flote s britanskom, smatrao je da će širenjem podmorničarskog rata u najkraćem mogućem roku baciti Veliku Britaniju na koljena. Da

bi novonastalu situaciju iskoristili što bolje, RMA (Reich Marine Arm) je službenim putem 18. kolovoza 1914. zatražila od UI-a (Uboot Inspection) da proanalizira mogućnost realizacije dovoljnog broja malih i jeftinih napadnih podmornica koje će morati postati operativne prije završetka rata. U tom trenutku u carskoj mornarici bili su totalno zaluđeni dotadašnjim uspjesima na moru i smatrali su da će rat zahvaljujući podmornicama biti pobjednički završen za nekoliko mjeseci.

S iznenađujućom brzinom UI je prostudirao nekoliko projekata koji su bili na tragu traženih specifikacija i među njima izabrao jedan koji je najviše obećavao. Vrlo brzo nakon prezentacije projekta, RMA ga je prihvatile. U sklopu ratnog ugovora pod oznakom B, prihvaćen je ponuđeni projekt br. 34 koji će u podmorničarskom svijetu postati poznat kao obalna napadna podmornica klase UB. Tijekom samo nekoliko ratnih godina podmornica ovog tipa evoluirat će iz svog osnovnog tipa u još dvije podklase koje će biti proizvedene u velikim serijama. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

Opijeno velikim početnim uspjesima koje su njihove podmornice postigle protiv britanske površinske flote, njemačko političko i vojno vodstvo smatralo je da će dalnjim širenjem podmorničarskog rata i uvodenjem velikog broja jednostavnih napadnih podmornica baciti Veliku Britaniju u najkraćem mogućem roku na koljena

Završni dio Marmontove kampanje na području Hrvatske odigrao se u Lici. Iz teških borbi francuski je vojskovođa izšao kao pobjednik i ostvario osnovni cilj- priključiti se francuskoj glavnini u ratu protiv Austrije

Marmontov rat u Dalmaciji (III. dio)

Kao prethodnicu u napadu na austrijske položaje pred Gospičem, Marmont je 21. svibnja 1809. uputio dvije satnije voltižera i konjanike. Unatoč topničkoj vatri, oni su zauzeli tri uzvisine (Francuzi su ih nazvali *les trois mame-lons* – tri bradavice) ispred bilajskog mosta. Satnik Hraboszky, koji je brzo prozreo francuske namjere, predložio je Rebroviću da ga s dvije banske bojne pošalje kao pojačanje preko Budaka u Barlete kako bi ojačao ugroženo lijevo krilo. Istodobno Rebrović je s glavninom trebao preko bilajskog mosta udariti Francuzima u bok. Rebrović se složio s ovim planom i poslao je Hraboszkog s nešto konjanika da preuzme zapovjedništvo lijevog krila. No, bilo je prekasno. Francuski general Delzons, jašući na čelu Clauzelove divizije, već je poslao dvije satnije voltižera da forsiraju Jadovu kod Barleta i zauzmu dvije uzvisine na suprotnoj obali. Kada su, unatoč žestokoj paljbi, uspjeli obaviti zadaću, za njima je nahrupila 8. laka pješačka pukovnija, koja je uspjela prijeći rijeku preko na brzinu popravljenog mosta što su ga branitelji bili srušili. No, kada je poslije Osme na drugu obalu trebala prijeći i 11. linijska pukovnija, Rebrović je napao njezin lijevi bok.

Gubitak faktora iznenadenja

Austrijske napadne snage bile su podijeljene u tri kolone. Prvu, na lijevom krilu, pod zapovjedništvom bojnika Novića, činile su četiri satnije Otočke pričuvne bojne i tri satnije domobrana. Druga, središnja kolona sastojala se od četiri satnije Ličke pukovnije pod bojnikom Mudrovčićem. Treću pak desnu kolonu, pod zapovjedništvom bojnika Ugarkovića, činili su Dalmatinski korpus

Spomen-ploča braniteljima Bilaja i Gospića

i Hohenzollernovi laki konjanici. Kao potpora upućena su i dva pukovnijska topa, a pomoć je pružala i Pozicijska baterija smještena na drugoj strani. No, prije nego što su mogle uopće krenuti u juriš na tri uzvisine koje su držali Francuzi, sve tri kolone morale su prijeći preko uskog bilajskog mosta i razviti se iz kolone u liniju, a za to je trebalo dosta vremena. Time su izgubile faktor iznenadenja pa je Marmont mogao na vrijeme reagirati. I Rebrović i Marmont osobno su predvodili trupe. Težište austrijskog napada bilo je središnje brdo na koje je koncentrirana topovska paljba. No, dok je njegova središnja kolona napredovala, Rebrović je uočio snažne neprijateljske snage koje su se kretale prema istom cilju. Bila je to čitava Mon-

trichardova divizija. Rebrović je ipak uspio pobijediti u utrci i zauzeti središnje brdo te ondje postaviti topove. No, pojačanje koje je trebalo braniti topove, za što je Rebrović pozvao Novićevu sjevernu kolonu, za sekundu je zakanjilo. Dok su se još uspinjali, francuska 18. laka pješačka pukovnija predvodjena generalom Soyezom na juriš je zauzela topove. Istodobno 79. linijska pukovnija predvodjena generalom Montrichardom zauzela je sjevernu uzvisinu, a 5. linijska sukobilna se s južnom kolonom bojnika Ugarkovića. Usljedila je ogorčena borba prsa o prsa, ali je presudilo uvođenje 81. i 11. linijske pukovnije iz pričuve, koje je Marmont poslao da zaobiđu i udare u austrijsko lijevo krilo.

Maroevićevo herojstvo

Iako je Rebrović poduzeo protunapad, morao se povući natrag preko rijeke Like, ostavljajući u francuskim rukama dva topa i mnoštvo zarobljenika. Francusko napredovanje preko rijeke zaustavljeno je odlučnim otporom pod herojskim zapovjedanjem satnika Ivana Maroevića iz Ličke pukovnije. Iako ranjen u prsa, ostao je kraj mosta sve dok nije odbijen i posljednji francuski juriš, zbog čega je poslije odlikovan najvišim austrijskim odlikovanjem – Viteškim križem Reda Marije Terezije. Istim odlikovanjem i promaknućem u čin bojnika nagrađen je i satnik Hraboszky. On je stigao do Ostrovice upravo na vrijeme da udari u bok prethodnicama francuskog generala Delzonsa i zadrži ga dok nisu pristigle dvije banske pričuvne bojne preko Budaka. Hraboszky je preuzeo zapovjedništvo cijelog lijevog krila i zajedno s njime satima zadržavao napredovanje 8. francuske luke pukov-

nije. Čak i kada je Marmont kao pojačanje uputio 11. linjsku pukovniju, nije mnogo postignuto. Iako malobrojniji, Krajšnici su upornim otporom zaustavili Marmonta, koji ih više nije progonio preko rijeke Like toga dana. Gubici na obje strane bili su teški. Austrijanci su u izvještajima naveli 64 mrtva, oko 500 ranjenih i 200 zarobljenih vojnika. Zbog učinkovite austrijske topničke potpore francuski gubici bili su veći - gotovo 200 ubijenih i 800 ranjenih, uključujući i generale Launeya i Soyeza. Unatoč gubicima Marmont je, iako je razmišljao i o povlačenju u Zadar, odlučio napasti sutradan. Na austrijskoj pak strani moral je bio visok i postrojbe su bile spremne za boj. Rebrović je banu Gyulayu uputio izvješće s obećanjem da će tražene banske pričuvne bojne biti upućene uvečer sljedećega dana. No, nažalost morao se odreći 4. ugarske posadne bojne, koja se prema banovoj zapovijedi vratila u Senj. Iste te noći Hraboszky je saznao da Marmont namjerava napasti s glavninom njegovo krilo i probiti se preko Ostrovice.

Stoga mu je Rebrović kao pojačanje uputio Otočku pričuvnu bojnu, Domoibransku bojnu i pet topova kao pojačanje. Pod svojim zapovjedništvom u središtu zadržao je samo tri bojne s dva topa. On je očekivao da bi Marmont mogao napasti i preko Ribnika, a sam je bio spremna na novi prodor preko rijeke Like ako bude potrebno. Marmont je pak, u pripremama za napad, preko obnovljenog mosta na rječici Jadovi kod Barleta uputio 5., 23. i 81. pukovniju s većinom topništva da se pridruže 8. i 11. pukovniji. Nasuprot Rebroviću ostavio je samo 18. i 79. pukovniju pod zapovjedništvom generala Montricharda.

Poljubac sreće

Borbe sljedećega dana, 22. svibnja, potrajale su čitav dan, a najveći teret podnijelo je austrijsko lijevo krilo pod zapovjedništvom Hraboszkog. On je odbio sve Marmontove napade, ali nakon bitke shvatio je da više neće moći izdržati sljedeći dan, to više što su se dvije banske pričuvne bojne uvečer morale vratiti Gyulayu. Stoga se Rebro-

vić, ne znajući da Marmont ne misli više napadati sljedećega dana, odlučio povući tijekom noći. Marmont, koji je također razmišljao o povlačenju pa čak i o mogućoj predaji, jer je i sam imao velike gubitke, a ostao bez hrane i streljiva, u okruženju neprijateljskog krajolika i stanovništva, nije mogao vjerovati svojoj sreći kada je vidio da su se Austrijanci povukli. Okupirao je Gospić i za protivnikom poslao samo lake postrojbe, i to samo do Perušića. Tek nakon dva dana odmora i sređivanja postrojbi nastavio je napredovanje. Dana 24. svibnja uputio se u Otočac, gdje je Rebrović ispraznio skladišta opskrbivši lokalno stanovništvo. Njegova zalaznica uništila je sve mostove i prijelaze oko močvarnog terena blizu rijeke Gacke i Ličkog Lešča, a on je

zatražio od riječkog guvernera L'Espina da mu u pomoć iz Senja u Žutu Lokvu pošalje 4. ugarsku posadnu bojnu. Saznavši za uništenje mostova, Marmont je skrenuo istočnije i preko planina kroz Sinac, Škare, Drenov klanac te preko Skamnice uputio se u Otočac. Krenuo je ujutro 25. svibnja predvodeći 8. i 23. pukovniju Delzonove brigade, dok ga je slijedio Montrichard s glavninom. Do sukoba s austrijskom zalaznicom došlo je kraj Rapalina Dola, 5 km jugoistočno od Žute Lokve. Zabrinut za topništvo koje se kretalo prema Brinju, Rebrović je prepustio zapovjedništvo Hrabovszkom i odjurio u Žutu Lokvu kako bi doveo 4. ugarsku posadnu bojnu. U žestokom okršaju koji je uslijedio ranjen je i francuski general Delzons, ali austrijski bojni red ostao je postojan sve do noći. Istoga dana Hraboszky je kraj Brloga sve do 21,30 sati zadržavao Montricharda, dok nije dobio zapovijed da se povuče u Brinje. Tada je došlo do odlučujućeg događaja koji je prisilio Rebrovića da se povuče prema Jezeranima i Kapeli. Odbivši napustiti svoje obitelji i domove koji su se našli prepušteni na milost i nemilost Turcima, Ličani su masovno dezertirali. No, srećom, i Marmont je okrenuo na drugu stranu prema Senju. Bez uzne miravljana, po jakoj kiši Francuzi su ušli u Senj, a potom 28. svibnja i u Rijeku. Ondje su se Marmontove iscrpljene i gladne postrojbe odmarale do 3. lipnja. ■

(svršetak)

Napoleonova kritika i nagrada

U kratkoj i žestokoj kampanji Marmontov korpus smanjio se s 11 517 vojnika, koliko je brojio 1. svibnja, na 9 644 vojnika mjesec dana poslije, što je uključivalo i ranjenike. Iz Rijeke Marmont je više-manje neometano nastavio probor prema Ljubljani i Mariboru, gdje se nedaleko od Graza spojio s MacDonaldsovim IX. korpusom koji je stigao iz Italije. Marmontovi vojnici, preplanuli od jadranskog sunca i s komorom sastavljenom od magaraca koji su prenosili topove i opskrbu, konačno su se 4. srpnja spojili s glavninom Napoleonove Velike armije kraj Lobaua nedaleko od Beča. Ondje su kao priču sudjelovali u bitki kod Wagrama i poslije Znojma. Marmonta je pak Napoleon dugo i iscrpno ispitao o pohodu uz veliku dozu kriticizma. Kada je napustio Napoleonov šator, Marmont je bio potpuno iscrpljen i uvjeren da više nikada neće biti promaknut. No, uskoro ga je iznenadio dolazak jednog pobočnika koji mu je donio vijest o promaknuću u maršala. Marmont je bio potpuno iznenađen, ali ga je Napoleon ipak upozorio pismom: "Govoreći među nama, još uvijek niste opravdali moje povjerenje!" No, Napoleon i Marmont bili su stari prijatelji, a ni Marmontov uspješni pohod u kojem je u borbama u 70 dana prevadio više od 800 km nije bio zanemariv. Iako je morao napustiti većinu prtljage te unatoč teškom terenu, lošem vremenu i odlučnom protivniku, Marmont je uspio održati moral i borbenu sposobnost svojih postrojbi. Krajške trupe, iako većinom sastavljene od pričuvnika jer su se najbolje krajške postrojbe nalazile na drugim ratištima, pokazale su također visoku borbenu vrijednost. Vrlo velik dodatni motiv bio im je u tome da se radilo o obrani njihovih domova i obitelji.

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM
OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

“Službena zabilješka” o postavljanju barikada 17. kolovoza 1990.

Osim “službene zabilješke” sa svjedočenjem Milenka Raića o postavljanju barikada na cesti Benkovac–Karin 17. kolovoza 1990., koja je donesena u prethodnom broju Hrvatskog vojnika, o istom događaju postoji i “službena zabilješka” o ispitivanju Dušana Raića, koje su, kao i prethodno ispitivanje, proveli službenici Stanice javne sigurnosti Benkovac 19. rujna 1990.:

Raić Dušan, pok. Vase i majke Marije rođene Alavanja, po zanimanju mehaničar, zaposlen u GRO “Radnik” Benkovac, rođen u Benkovačkom Selu, SO Benkovac, dana 14. 02. 1940. godine, stalno nastanjen u Benkovačkom Selu, SO Benkovac, po narodnosti Srbin, državljelanin SFRJ, vojsku nije služio, oženjen, otac dvoje djece, do sada ne kažnjava, je dana 19. 09. 1990. godine u prostorijama SJS Benkovac, u vezi sa postavljanjem zapreka na cesti Benkovac–Karin, dana 17. 08. 1990. godine, ovlaštenoj službenoj osobi SJS Benkovac, dao sljedeće obavijesti:

“Sjećam se da sam se dana 17. 08. 1990. godine nalazio u mojoj kući u Benkovačkom Selu. Negdje oko 19 sati primjetio sam da se mještani Benkovačkog Sela okupljuju ispred stočnog sajmišta u Benkovačkom Selu te da su uznenireni. Odmah dok sam to primjetio i ja sam otisao do mojih mještana i tu sam čuo da se iz one mase ljudi više: ‘Idemo pregraditi cestu prema Karinu jer iz pravca Obrovca dolaze specijalci.’

Inače ja posjedujem poljoprivredni traktor koji je još prije na nekoliko dana bio natovaren sa kamenom, a koji sam htio upotrebiti za postavljanje barikada u selu u slučaju da budemo od bilo koga ugroženi. U međuvremenu dok sam ja bio sa masom ljudi kod stočnog pazara i mog povratka kući, zapazio

sam da mi je netko odvezao traktor iz avlje, pa sam odmah nakon toga s Đurom Raićem, s njegovim osobnim vozilom isao prema Karinu u namjeri da vidim o čemu se radi. Međutim vožnjom prema Karinu, a u predjelu Kule Atlagić, zapazio sam da su Raić Luka i Raić Milenko na lijevi prometni trak gledajući u pravcu Karina istovarili kamenja, a moj traktor je stajao i na njemu je bio Rnjak Kristian, sin Dušana, čekajući na red da ion istovari kamenja. Pošto sam se bojao da će Kristijan nestručnim rukovanjem polomiti kipu na prikolici, izišao sam iz osobnog vozila i ja sjeo za volan mog traktora, nakon čega sam iskipao kamen na hrpu gdje su i prethodne dvije prikolice bile iskipane. Kad sam kamen iskipao, izišao sam sa traktorom van ceste u krš i u tom trenutku je jedno osobno vozilo naišlo iz pravca Benkovca i naletilo na kamenje koje je bilo postavljeno na cestu. Još je bilo traktora koji su čekali na red da iskipaju kamenje na cestu, ali nakon udara tog vozila u već postavljeno kamenje na cestu to nisu učinili, a odmah po udaru vozila u kamenje, ja, Raić Luka te još jedan traktor (ne znam tko je sa njim upravljaо) otišli smo kući, dok je jedna grupa ljudi ostala na licu mjesta te najvjerojatnije pomogla tom vozaču izvući vozilo. Poznato mi je da su još kamen vozili Žeželj Dragan, Žeželj Živko, traktor od Sakić Milenka, a da li su oni istovarili kamen na cestu nije mi poznato. Također mi nije poznato da li je još netko vozio kamen jer sam ja odmah otisao kući. Po mom mišljenju vozač koji je naletio na postavljeno kamenje na cestu je dosta brzo vozio, a desnim prometnim trakom je mogao proći jer tu nije bilo postavljeno kamenje. Također mi nije poznato da li je za vrijeme nezgode ičiji traktor bio

Nakon “balvan revolucije” 1990., pobunjeni Srbi nastavili su postavljati barikade po Hrvatskoj

na cesti. Ništa drugo u vezi sa postavljanjem kamenja na cesti Benkovac–Karin, u predjelu Kule Atlagić, nemam reći.”

Protiv ispitanih osoba koje su sudjelovale u postavljanju barikade na cesti Benkovac–Karin ne samo da nije podignuta prijava, nego čak nije pokrenuta ni istraga. Naime, Bogdan Popović, općinski javni tužilac u Benkovcu je 9. ožujka 1992. donio odluku da odustaje od istrage protiv okrivljenih uz obrazloženje: Iz izjava koje su radnicima milicije u informativnom razgovoru dali osumnjičenici, a imajući u vidu opšte poznatu situaciju kakva je bila u vrijeme kad su oni djelo navodno izvršili, jasni su motivi takvog njihovog postupanja. Kako su njihove radnje bile prevashodno odbrambenog karaktera u odnosu na neposrednu opasnost od pretećeg napada od strane hrvatskih paravojnih formacija, to pobude koje su ih opredjeljivale u njihovom ponašanju kritičnog momenta apsolutno isključuju bilo koji oblik njihove krivnje u odnosu na radnju, a time i posljedicu inkriminisanu predmetnim krivičnim djelom. Staviše, kasniji razvoj događaja pokazao je da je takva reakcija na opasnost koja je pretila bila jedino adekvatna, a sa stanovišta odbrane od te opasnosti, ne samo da nije kriminalna već je i svršishodno pozitivna. (“Opštinsko javno tužilaštvo Benkovac”, br. kt-48/90., 09. 03.1992.). ■

* U sljedećem broju o napetom stanju u Pakracu, tijekom osnivačke skupštine HDZ-a, 19. kolovoza 1990.

Tiha pjesma

Dok te bure tuku i valovi nose,
vremena teška u sumnji te lome,
a hladne noći sate ti broje,

neka ti pjesma bude tiha, Domovino!

I kad bdiješ s dušom onom
pa te tuga opet slama
i žalost ti s bićem sniva,

neka ti pjesma bude tiha, Domovino!

I pogled onaj od suza mutan,
kad ne znaš razlog tjeskobi čudnoj,
a i moj strah te ponekad boli,

neka ti pjesma bude tiha, Domovino!

I kad u zoru više suza nemaš,
a molitva ti moja miluje lice sneno,
stihove čuj tvoje šume, i klasja, i mora,
i ne boj se tištine,

jer tvoja je pjesma samo tiha, Domovino!

Roko JURIČKI

Poziv na suradnju

Pozivamo čitatelje zainteresirane za objavljivanje kratkih priča i pjesama domoljubne tematike u Hrvatskom vojniku da nam ih pošalju na adresu:

Ministarstvo obrane, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila (za rubriku Pozdrav domovini), Stančićeva 6, 10 000 Zagreb ili na e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Nije lako biti Isusov učenik

Sustav ili sistem (u ovom slučaju je bolje koristiti se terminom sistem) ponekad je vrlo nezgodan za čovjeka, nerijetko i opasan. Pogotovo onda kad čovjeka indoktrinira i kada mu oblikuje po svojim mjerilima čak i mentalni sklop. I religija i vjerska uvjerenja mogu biti opasni za čovjeka, pogotovo onda kad ga modeliraju isključivo po svom ukusu i fanatično doje samo takvim mlijekom.

Do ovakvog zaključka dolazim razmišljajući, između ostalog, i nad redcima Markova evandelja. Jadni Petar. Razmišljao je najbolje što je mogao, onako kako je formiran, i unatoč tomu dobio svoju "porciju". Kao pripadnik židovskoga naroda, o Mesiji je razmišljao kao i ostali Židovi, tj. Mesija će doći i oslobođiti židovski narod od rimske dominacije, a kao vjernik židovske vjeroispovijesti nije mogao shvatiti, jer je to u njihovu vjerovanju nepojmljivo, da Mesija može trpjeti. Židovi su očekivali Mesiju, ali drugčijeg od ovoga kakvim se Isus predstavlja. Petar kao pripadnik tog naroda dijelio je i židovska politička očekivanja Mesije, Mesije kao obnovitelja na ekonomskom, socijalnom i nacionalnom planu. Tako formiran, tako i postupa. Gotovo svi bi ga zbog toga pohvalili. I bilo je razloga za pohvalu. Uz to, on jedini ispravno odgovara na pitanje što ljudi govore i što apostoli sami kažu o osobi Isusa Krista. Dok se drugi muče s odgovorima, kolebaju, mijesaju Isusa s prorocima, Ilijom, Ivanom Krstiteljem, Petar jedini donosi zadovoljavajući odgovor i kaže: "Ti si Pomazanik – Krist."

I sve bi dobro završilo da se Petar nije počeo mijesati u Božje stvari i da nije proradi njegova židovska i vjerska orientacija. Rekoh, po židovskim uvjerenjima Krist kao Božji Sin, kao Mesija, Pomazanik, ne može trpjeti. Njima nije jasno da se Bog Utjelovio u drugoj božanskoj osobi, da je postao čovjekom, da će mnogo trpjeti, da će ga "starješine, glavari svećenički i pismoznanci" odbaciti, da će biti ubijen i da će nakon tri dana uskrsnuti. Njima je nepojmljivo da je to Božje poslanje i da upravo ispunjenje takvog poslanja kvalificira Isusa kao Pomazanika, jer je došao ispuniti volju Očevu. Oni su uvjereni da Bog trijumfira već ovdje na zemlji, da se u svoj svojoj slavi i blještavilu pokazuje i potvrđuje već ovdje na zemlji. Nisu se srodili s pjesmom o Sluzi Jahvinu, s Bogom koji "leda podmiče onima što ga udarahu, a obraze onima što mu bradu čupahu", te čak ni svoje lice ne zaklanja "od pogrda ni od pljuvanja".

Petar pripada tom krugu i zbog toga odvraća Isusa od patnje i križa. Zbog toga je morao pred svima i pretrpjeti teške Isusove riječi: "Nosi se od mene, sotono, jer ti nije na pameti što je Božje, nego što je ljudsko!" Nije Petar kriv što ga je sistem tako formirao. Ali kriv je što mu je na pameti ljudsko, a ne Božje; kriv je jer se mijesha u Božje planove; kriv je jer ne može Isusa odvraćati od onoga radi čega je došao na ovaj svijet. Isus mu zbog toga i daje tako ružnu kvalifikaciju, naziva ga "sotonom", jer je njegov postupak identičan davlovu napastovanju Isusa u pustinji. I davao je, poput Petra, Isusa htio odvratiti od njegove misije, nudio mu zemaljsku slavu i sjaj te se time izravno suprotstavio "volji Očevu".

Uistinu je teško shvatiti, a samim time i prihvatići Boga koji sebi dopušta takvo ponuženje. Nije lako vjeru u moćnoga Boga zamijeniti njegovim govorom o ponuženju, trpljenju, križu. Baš zbog toga nije lako biti ni Isusov učenik jer, kao što je Bog ponizio samoga sebe, uzeo lik sluge, postao poslušan do smrti na križu, tako treba činiti i Isusov učenik, kojemu Isus kaže: "Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom." Bilo koji sistem ili sustav koji nas odgaja suprotno ovakvom vjerovanju ne želi nam dobro, jer "tko izgubi život svoj poradi Krista i evandelja, spasiće ga". Tek kad je to shvatilo i, u skladu s tim načelom, svoj život izgubio da bi ga spasio, Petar postaje pravim Isusovim učenikom.

Žarko RELOTA

BIBLIOTEKA

Jack Turner

Začini - povijest jednog iskušenja

Naklada Ljevak, Zagreb, 2009.

Autor istražuje razdoblje od antike do renesanse, kada se ono što danas smatramo običnim dodatkom prehrani mjerilo zlatom i krvljem. Začini su davali pitkost kiselim srednjovjekovnim vinima, prikrivali zaudaranje mrtvaca i služili kao afrodizijaci za prvu bračnu noć. Bili su nužni u kuhanju, medicini, bogoslužju i umijeću ljubavi, vjerovalo se da imaju čarobne moći, a bili su tako dragocjeni da su se često držali pod ključem. Nekima su začini bili raj, drugima put u propast, ali svakako simboli bogatstva i moći, a želja za njihovim posjedovanjem gonila je istraživače na put oko svijeta i - na divljaštvo. Glad za začinima poticala je izniman, neusporediv izljev energije pri rođenju modernog svijeta (na prijelazu iz XV. u XVI. st., kad je Europa uložila doista iznimnu energiju u potragu za začinima), ali i stoljećima, čak tisućljećima prije toga. Zbog začina ljudi su stjecali i gubili bogatstva, gradili i rušili carstva, pa čak i otkrili novi svijet. Tisućama godina ta je glad putovala planetom i uspjela ga promijeniti. Kad su ti temeljito istočnjački proizvodi stigli na Zapad, začini su već imali vlastitu povijest bremenitu značenjem, po kojoj se mogu usporediti samo sa šačicom drugih namirnica, a težinu i bogatstvo njihove tradicije mogu nadmašiti samo kruh ("kruh naš svagdanji daj nam danas"), sol ("vi ste sol zemlje") i vino ("u vinu je istina" - ali vino je i napitak smrti, života, varke i neumjerenosti, koji ismijava ili razotkriva čovjeka). Ipak, simbolika koju su imali začini raznolikija je i dvosmislenija nego što bismo zaključili iz tih usporedbi. Kad su začini dolazili brodom ili karavanom s Istoka, donosili su vlastiti nevidljiv teret, vreću punu odjeka, mitova i maštarija, teret koji je nekima bio jednakodoban kao što je druge privlačio. Tisućama godina začini su nosili moćne poruke, zbog kojih su ih ljudi voljeli ili mrzili. Objasniti zašto je tako, kojim su putem začini stekli svoj teret - to je svrha ove knjige. Prateći začine po kontinentima, kroz književnost, povijest i mitologiju, Turnerovi "Začini" su priča o iznenadujuće velikom utjecaju začina na ljudske želje i postupke.

Mirela MENGES

FILMOTEKA

Nebesa (3D kino)

- američki animirani
- trajanje: 96 minuta
- redatelj: Peter Docter
- distributer: Continental film
- glasovi: Pero Juričić, Ivica Vidović, Kora Konjević...

Udovac Carl Fredricksen suočen je s najvećim problemom svoga života. Industrijska mafija želi mu oduzeti kuću i smjestiti ga u starački dom. Fredricksen se ne želi pomiriti sa sudbinom i kreće u posljednju veliku pustolovinu. Nepozvan, na putovanju mu se pridruži i "slijepi putnik", mali izviđač Russell, pa se između njih dvojice, u sat i pol 3D pustolovine, razvije veliko prijateljstvo...

Prvi je ovo Pixarov film koji je isporučen u Disney Digital 3D tehnologiji. Budžet filma iznosio je oko 175 milijuna dolara, a dosad je već prebacio pola milijarde zarade. Ako vam se čini da je riječ o trenutačnoj svjetskoj fascinaciji 3D-om, moram ga još malo ishvatići. Nisu granice pomaknute samo u tehnološkom, odnosno 3D smjeru. Na prvom mjestu je maestralan početak, točnije kratki film u filmu o nebeskoj radionici novorođenčadi. Genijalna ideja. Sa svim onim rodama poštارima mene uvelike podsjeća na priču o sloniku Dambu. A, Fredriksonovo odrastanje, ljubav prema ženi i njihov zajednički pustolovni duh ponudili su najbolji crtić što sam ga ikad vidio. Nažalost, od trenutka kad glavni junaci s letećom kućom stignu u Južnu Ameriku priča postaje predvidljiva i ne možemo više govoriti o mjestima gdje se piše povijest filma. Osebujan lik Carla Fredrickse na to da nikad nije prekasno ostvariti svoje snove. Ali, što nam sve to vrijedi kad se govori da se Disney okreće prema čudovištima i robotima (otkupili su prava na Spidermana) pa priče poput Nebesa uskoro će postati (ljepša) filmska prošlost.

Leon RIZMAUL

VREME PLOV

8. rujna 1822. Dešifrirani hijeroglifi

Francuski egiptolog Jean François Champollion objavio je 1822. epohalno otkriće kojim je postavio

temelje moderne egiptologije. Pronašao je formulu prema kojoj se mogu čitati hijeroglifi. Pojavom Arapa na obalama sredozemnog bazena drevna egipatska civilizacija više od tisuću godina bila je potpuno odsječena od europske civilizacije. Zemlju faraona ponovno je približio krajem XVIII. stoljeća Napoleonov vojni pohod u Egipt. Tada su napravljeni upotrebljivi zemljovidni i crteži dotad poznatih spomenika i hramova. Pred kraj Napoleonove kampanje u Egiptu jedan vojnik je slučajno našao na malu kamenu stelu ispisano različitim pismima. Ta stela od crnog bazalta pronađena je kraj grada Rosette, današnjeg Rashida, nedaleko od Aleksandrije. Otkriće je ubrzo ponukalo brojne istraživače na to da njega pokušaju dešifrirati nerazumljive egipatske hijerogliffe. Tri usporedno napisana teksta bila su napisana hijeroglifskim, demotskim i grčkim pismom. Trebalo ih je usporediti i dokučiti tajnu hijeroglifa. Prvi je uspio Champollion, došavši do otkrića nakon 14 godina. Shvatio je da hijeroglife ne treba gledati isključivo kao slike koje svaka za sebe znače poseban pojam, nego da se svaka može tumačiti kao fonetski znak za glas. Brojni natpisi po egipatskim hramovima prestali su biti tajna, te se razvila posebna grana znanosti, egiptologija.

11. rujna 2001. - teroristički napad na SAD

12. rujna 1683. - veliki turski poraz kod Beča

14. rujna 1991. - osvojena vojarna "Male Bare" kod Ploča

17. rujna 1943. - pobuna Hrvata kod Villefranchea Leon RIZMAUL

INFO KUTAK

"Stampedo" u MORH-ovoј Galeriji

U MORH-ovoј Galeriji "Zvonimir", Bauerova 33, 14. rujna u 19 sati bit će otvorene samostalne izložbe akademске slikarice **Olene Sokolovske** pod nazivom "Stampedo".

Autorica će izložiti tridesetak ulja na platnu s motivima konja. Izložba se može razgledati do 28. rujna, radnim danom od 11 do 18 i subotom od 10 do 12 sati. **Ulaz slobodan.**

Priredio Darinko PAPIĆ

TENK T-34

Prvi tenkovi T-34 izišli su s proizvodne linije u rujnu 1940. Prve inačice obično su poznate po njemačkoj nomenklaturi T-34/76 (76 označava kalibar topa). U ratu nastaje druga glavna inačica T-34/85, s većom kupolom i topom od 85 mm.

T-34 prvi put se pojavio u bitki za Smolensk 1941. Na bojišnici je izazvao pravi šok kod njemačkih snaga jer je bio brz, jer se učinkovito nosio sa svim njemačkim tenkovima i jer je bio otporan na protutenkovske topove kojima se tada koristilo njemačko pješaštvo. Potpunu efektivnost sprječila je nepouzdanost tenka jer se oko 50% gubitaka oko Smolenska dogodilo zbog tehničkih kvarova motora, transmisije i spojke, a ne zbog neprijateljske vatre. Kad su se otklonili tehnički problemi, T-34 je dominirao tijekom zime 1941./1942. Sredinom 1943. s proizvodnih linija mjesечно je izlazilo oko tisuću tenkova T-34. Žrtvovanje unapređivanja tenka radi masovne proizvodnje osvetilo se Sovjetima. Nijemci su ubrzo

Naziv: Srednje teški tenk T-34
Posada: Četiri člana
Težina: 30,9 tona u borbenoj kompletности
Pogon: 12-cil. dizel-motor model V-2, snage 500 KS (373 Kw)
Dimenzije: Ukupna dužina 6,75 m, širina 3 m, visina 2,45 m
Performanse: Maksimalna brzina kretanja 55 km/h, maksimalan radijus kretanja 465 km

našli odgovor u protutenkovskom topu većeg kalibra, PaK 50 70 mm, većoj uporabi samohodnog protutenkovskog topništva i uvođenju tenka Tigara potkraj 1942. te Pantera sredinom 1943. Izbacivanjem poboljšane verzije T-34 s topom od 85 mm i boljim oklopom uspjelo se smanjiti gubitke, pa su se ovi tenkovi mogli nositi s njemačkim tenkovima osim s Panterom i Tigrom. Ali, na sreću za Sovjete, na Istočnom bojištu nije bilo dovoljno Pantera ni Tigrova. Ukupno je proizvedeno oko 85 000 primjeraka T-34.

Mnoge oružane snage upotrebljavale su T-34. Zbog rasprostranjenosti, bio je T-34 korišten u bojne svrhe sve do kasnih 90-ih godina 20. st. Također je korišten i na nekim bojištima u Domovinskom ratu, ratu u Bosni i Hercegovini te na Kosovu. Vojni muzej posjeduje dva primjerka ovog tenka pod nazivom Sveta Kata (Memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata u Vukovaru) i Belaj-bager.

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
 Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@moph.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@moph.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@moph.hr)
Izvršni urednik: Mario Galić (mario.galic@moph.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir (marija.alvir@moph.hr), Leida Parlov (leida.parlov@moph.hr), Damagoj Vlahović

Lektorice: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić, Milenka Pervan Stipić
Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotograf: Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković, Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@moph.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisk: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@moph.hr

Naklada: 5400 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2009.
 Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

web info

Putnicima koji se sa sjevera prema jugu Hrvatske ili obratno voze tzv. starom cestom često upadaju u oči oklopna vozila smještena uz cestu kraj Turnja. Riječ je o izlošcima **Muzejske zbirke naoružanja Domovinskog rata**, koja se već godinama razvija zahvaljujući naporima nekadašnjih hrabrih branitelja Turnja, Karlovca i cijele županije. Izlošci stoje uza stare zgrade, potpuno izrešetane. One su nekada bile baza i utvrda naših vojnika, koji su sprječili da neprijatelj priđe Koranu. Da bi izložbeni prostor potpuno profunkcionirao, trebat će vremena i sredstava, ali za web-stranicu www.mzntr.net koja ga predstavlja možemo reći da je već sada prilično dobra. Osim detaljnog slikovnog i podatkovnog uvida u izložbeni prostor i eksponate, moći ćete štošta pročitati i o ratnim danima u Turnju 1991., te o mnogobrojnim aktivnostima tamošnjih udruga branitelja.

D. VLAHOVIĆ

HRVATSKI NATO VOJNIK

Vrhunski opremljen, odlično obučen hrvatski vojnik spreman je za sve izazove modernog doba. U procesu opremanja koriste se isključivo proizvodi vrhunske kvalitete s izrazitom dominacijom hrvatskih proizvoda.

Lider u razvoju, proizvodnji i distribuciji vojno policijske opreme:

KROKO INTERNATIONAL d.o.o.

Posl. Centar Vukovarska 269D, Zagreb, Hrvatska, Tel: 01 / 3772 777, www.kroko.hr